

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalakeja. Lisäksi ehdotetaan eräitä muutoksia vakuutusopimuslakiin ja lakiin rajat ylittävistä kieltomenettelyistä. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin direktiivi kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä.

Kuluttajansuojalakiin lisättäisiin uusi, rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskeva luku, joka täydentäisi etämyyntiä yleisesti koskevia säännöksiä, joita ei sovelleta rahoituspalvelua eikä arvopaperia koskevaan sopimukseen. Etämyynnillä tarkoitettaisiin uudessa luvussa rahoituspalvelujen tai rahoitusvälineiden tarjoamista kuluttajalle jonkin viestimen, kuten puhelimen, postin tai tietoverkon välityksellä siten, että myös sopimus tehdään viestimellä osapuolten olematta yhtä aikaa läsnä.

Ehdotetussa uudessa luvussa on yksityiskohtaiset säännökset tiedoista, jotka elinkeinonharjoittajan on ennen sopimuksen tekemistä annettava kuluttajalle itsestään, tarjottavasta palvelusta, sopimuksesta ja mahdollisesti käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Puhelinmyynnissä tiedonantovelvolli-

suus olisi suppeampi, jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu. Tällöinkin kaikki tiedot ja sopimusehdot olisi toimitettava kuluttajalle kirjallisesti tai luvussa tarkoitetulla muulla pysyvällä tavalla.

Lisäksi uudessa luvussa olisi säännökset kuluttajan oikeudesta peruuttaa etäsopimus. Peruuttamisoikeutta ei olisi muun muassa pörssiosakkeiden ja rahasto-osuuksien etämyynnissä. Kulutusluottojen ja vakuutusten peruuttamisesta esityksessä on erityissäännöksiä.

Esityksessä on myös säännöksiä kuluttajan vastuusta, jos tilin taikka muun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön oikeuttava tunnistetta on käytetty oikeudettomasti. Sovellettaviksi tulisivat samat säännökset, jotka nykyisin koskevat luottokortin oikeudettonta käyttöä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Ehdotettuja sopimussuhdetta koskevia säännöksiä sovellettaisiin lakien voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi	4
2.1. Yleistä	4
2.2. Sisältö	5
Soveltamisala	5
Elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuus kuluttajalle	5
Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty etäsopimus	6
Peruuttamisen vaikutukset	7
Muut säännökset	7
3. Direktiivin täytäntöönpanon kannalta merkityksellinen nykyinen lainsäädäntö ..	8
4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8
4.1. Yleistä	8
4.2. Keskeiset ehdotukset	9
Soveltamisala	9
Tiedonantovelvollisuus	9
Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty sopimus	10
4.3. Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin säännökset, jotka eivät edel-	
lytä muutoksia lainsäädäntöön	11
5. Esityksen vaikutukset	12
6. Asian valmistelu	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1. Lakiehdotusten perustelut	14
1.1. Kuluttajansuojalaki	14
1 luku. Yleiset säännökset	14
6 luku. Kotimyynti ja etämyynti	15
6 a luku. Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti	15
7 luku. Kulutusluotot	29
12 luku. Erinäisiä säännöksiä	29
1.2. Vakuutuslainsäädäntö	30
1.3. Laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä	31
2. Voimaantulo	32
LAKIEHDOTUKSET	33
kuluttajansuojalain muuttamisesta	33
vakuutuslainsäädäntöä koskevan muuttamisesta	39
rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta	41

LIITE	42
RINNAKKAISTEKSTIT	42
kuluttajansuojalain muuttamisesta	42
vakuutusopimuslain muuttamisesta	48
rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta	51

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Rahoituspalvelut ovat luonteensa vuoksi erityisen sopivia tarjottavaksi verkossa tai muutoin etäpalveluna. Rahoituspalvelut, erityisesti pankkipalvelut, ovatkin olleet yksi tuoteryhmistä, joiden tarjoaminen verkossa on lisääntynyt nopeimmin. Suomen Pankkiyhdistys r.y:n teettämien kyselytutkimuksien mukaan pankkien internet-palveluja säännöllisesti käyttävien määrä on kasvanut jatkuvasti: kun vuonna 2001 internet-palveluja käytti 28 prosenttia kyselyyn osallistuneista ja vuoden 2003 alussa 41 prosenttia, käyttäjien määrä oli lokakuussa 2003 noussut 55 prosenttiin. Eniten palveluja käyttävät 25—34-vuotiaat. Heistä 73 prosenttia käyttää internet-palveluja säännöllisesti. Yli 65-vuotiaista liki viidesosa on säännöllisiä käyttäjiä.

Eniten käytettyjä palveluja internetissä ovat laskunmaksupalvelut ja tilitapahtumien seuraaminen. Muiden pankkipalvelujen käyttö internetissä on vähäisempää. Alkuvuonna 2003 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan esimerkiksi arvopaperikurseja seurasi säännöllisesti neljä prosenttia ja kaksi prosenttia osti tai myi arvopapereita internetin välityksellä.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry:ltä saatujen tietojen mukaan vakuutusten etämyynnin merkitys vaihtelee huomattavasti yhtiöittäin. Etämyyntiä harjoittavilla vakuutusyhtiöillä puhelinmyynnin osuus uusien vakuutusten maksutulosta vuonna 2002 oli 5—15 prosenttia. Internetmyynti oli vähäistä, vain noin puoli prosenttia maksutulosta. Vakuutustyypeistä eniten myytiin etämyynnillä vahinkovakuutuksia (koti-, matka- ja tapaturmavakuutus). Etäviestimien merkitys on vakuutusalaalla toistaiseksi suurempi vakuutusinformaation yleisenä lähteenä ja voimassa olevien asiakkuuksien hoitoon liittyvissä asioissa kuin myynnissä.

Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry:ltä saa-

tujen tietojen mukaan myös sijoitusrahasto-osuuksien etämyynti vaihtelee huomattavasti eri palvelun tarjoajien välillä. Suurin merkitys etämyynnillä on pankkiryhmissä, ja asiakasryhmistä merkittävin on kuluttajat. Kaiken kaikkiaan sijoitusrahasto-osuuksien etämyynti on vielä melko vähäistä, mutta sen osuus on koko ajan kasvamassa.

2. Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi

2.1. Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta, jäljempänä *rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi*, annettiin 23 päivänä syyskuuta 2002, ja se on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 9 päivänä lokakuuta 2004. Direktiivin tarkoituksena on edistää rahoituspalvelujen vapaata liikkuvuutta yhtenäistämällä etämyyntiä ja kuluttajansuojaa koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Tavoitteena on poistaa lainsäädäntöjen eroista johtuvia tarjonnan esteitä, jotta erityisesti sähköinen kaupankäynti voisi kehittyä ja kuluttajien mahdollisuudet hankkia rahoituspalveluja muualtakin kuin asuinpaikkavaltiostaan voisivat lisääntyä. Direktiivillä myös täydennetään etämyyntiä koskevaa aiempaa yhteisö-lainsäädäntöä, sillä rahoituspalvelut jätettiin kuluttajansuojasta etäsopimuksissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY, jäljempänä *yleinen etäsopimusdirektiivi*, soveltamisalan ulkopuolelle.

Kuluttajansuojadirektiivit ovat perinteisesti olleet niin sanottuja vähimmäisdirektiivejä, jotka ovat antaneet jäsenvaltiolle mahdollisuuden antaa tai pitää voimassa säännöksiä, jotka suojaavat kuluttajaa tehokkaammin

kuin direktiivien säännökset. Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi on kuitenkin pääosin täysharmonisaatiosäädös. Merkittävin poikkeus täysharmonisaatiosta koskee elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä. Tiedonantovelvoitteiden osalta jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai säätää tiukempia vaatimuksia kuin direktiivissä edellytetään (4 artiklan 2 kohta).

2.2. Sisältö

Soveltamisala

Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi koskee rahoituspalvelujen etämyyntiä kuluttajille (1 artiklan 1 kohta). Etäsopimuksia ovat palvelun tarjoajan ja kuluttajan väliset rahoituspalveluja koskevat sopimukset, jotka tehdään palvelujen tarjoajan järjestämän sellaisen etämyynti- tai palveluntarjontamenetelmän avulla, jossa palvelun tarjoaja käyttää yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltäviin toimenpiteisiin (2 artiklan a alakohta). Etäviestimiä ovat kaikki välineet, joita voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen osapuolten olematta yhtä aikaa läsnä (2 artiklan e alakohta). Tällaisia viestimiä ovat muun muassa tietoverkko, puhelin, telefax ja posti.

Etäsopimuksille on siis ominaista, etteivät osapuolet tapaa fyysisesti toisiaan sopimusneuvottelujen tai sopimuksen tekemisen yhteydessä. Etäsopimuksen ja etäviestimen määritelmät ovat direktiivissä asiallisesti samansisältöiset kuin yleisessä etäsopimusdirektiivissä.

Rahoituspalveluilla tarkoitetaan direktiivissä pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- ja maksupalveluja (2 artiklan b alakohta).

Jos rahoituspalveluja koskevan alkuperäisen sopimuksen tekemisen jälkeen tehdään sarja peräkkäisiä tai erillisiä, luonteeltaan samankaltaisia liiketoimia, direktiivin säännöksiä sovelletaan ainoastaan alkuperäiseen sopimukseen (1 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta). Jos alkuperäistä sopimusta ei ole, mutta samojen osapuolten välillä tehdään peräkkäisiä, luonteeltaan samankaltaisia liiketoimia, elinkeinonharjoittajan tiedonanto-

velvollisuutta koskevaa 3 ja 4 artiklaa sovelletaan ainoastaan ensimmäiseen liiketoimeen (1 artiklan 2 kohdan toinen alakohta). Muita direktiivin säännöksiä sovelletaan jälkimmäisessä tapauksessa siis jokaisen rahoituspalvelun yhteydessä.

Elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuus kuluttajalle

Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa luetellaan tiedot, jotka palvelun tarjoajan on annettava kuluttajalle hyvissä ajoin ennen kuin etäsopimus tai tarjous sitoo kuluttajaa. Annettavat tiedot koskevat palvelun tarjoajan henkilöllisyyttä, tarjottavaa rahoituspalvelua, etäsopimusta ja käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja.

Tiedoista on käytävä ilmi niiden kaupallinen tarkoitus. Tiedot on annettava selkeästi ja käytettyyn etäviestimeen soveltuvalta tavalla ja niitä annettaessa tulee noudattaa hyvää kauppatapaa ja periaatteita, joilla suojellaan alaikäisiä ja muita henkilöitä, jotka jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan eivät ole oikeustoimikelpoisia. (3 artiklan 2 kohta)

Puhelimitse tapahtuvissa yhteydenotoissa palvelun tarjoajan henkilöllisyys ja soiton kaupallinen tarkoitus on selvitettävä heti keskustelun alussa. Jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu, puhelimitse ei tarvitse antaa kaikkia 3 artiklan 1 kohdassa mainittuja tietoja, vaan riittää, että annetaan direktiivissä yksilöidyt, kuluttajan kannalta keskeisimmät tiedot palvelun tarjoajasta, tarjottavasta rahoituspalvelusta ja mahdollisesta peruuttamisoikeudesta. Lisäksi palvelun tarjoajan on ilmoitettava, että lisätietoja on pyynnöstä saatavilla, ja mainittava, millaisista lisätiedoista on kysymys. (3 artiklan 3 kohta)

Kuluttajalle sopimusvelvoitteista ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen on oltava niiden velvoitteiden mukaiset, joita sopimukseen otaksuttavasti sovellettavan lainsäädännön perusteella noudatettaisiin, jos etäsopimus tehtäisiin (3 artiklan 4 kohta).

Direktiivin säännösten lisäksi rahoituspalvelujen etämyyntiin sovelletaan myös muuhun yhteisön lainsäädäntöön sisältyviä säännöksiä ennakkotiedoista (4 artiklan 1 kohta). Jäsenvaltiot voivat myös pitää voimassa tai säätää tiukempia kansallisia säännöksiä en-

nakkotiedoista (4 artiklan 2 kohta). Palvelun tarjoajan on siis noudatettava rahoituspalvelujen etämyynnissä myös näihin muihin säännöksiin sisältyviä lisävaatimuksia.

Pääsääntönä on, että ennakkotiedot ja sopimusehdot on annettava kirjallisesti tai muulla kuluttajan saatavissa ja käytettävissä olevalla pysyvällä välineellä ennen kuin etäsopimus tai tarjous sitoo kuluttajaa (5 artiklan 1 kohta). Tämä tiedonantovelvollisuus koskee siis kaikkia 3 artiklan 1 kohdassa lueteltuja tietoja siinäkin tapauksessa, että puhelimitse olisi annettu vain osa näistä tiedoista (3 artiklan 3 kohdan toinen alakohta).

Pysyvällä välineellä tarkoitetaan välinettä, jonka avulla kuluttaja voi tallentaa hänelle henkilökohtaisesti osoitettuja tietoja siten, että ne ovat helposti saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan, ja joka mahdollistaa tallennettujen tietojen tulostamisen muuttumattomina (2 artiklan f alakohta). Jos etäsopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä selaista etäviestintä käyttäen, että tietojen ja sopimusehtojen antaminen tällä tavalla ei ole mahdollista, ne on annettava välittömästi sopimuksen tekemisen jälkeen (5 artiklan 2 kohta).

Kuluttajalla on sopimussuhteen kuluessa aina oikeus pyynnöstä saada sopimusehdot paperilla. Lisäksi kuluttajalla on oikeus muuttaa käytettävää etäviestintä, jos muutos ei ole ristiriidassa tehdyn sopimuksen tai kyseisen rahoituspalvelun luonteen kanssa. (5 artiklan 3 kohta)

Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty etäsopimus

Kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus seuraamuksitta ja syytä ilmoittamatta. Peruuttamisaika on 14 kalenteripäivää, lukuun ottamatta henkivakuutuksia ja yksilöllisiä eläkejärjestelyjä koskevia sopimuksia, joissa peruuttamisaika on 30 kalenteripäivää. (6 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta)

Peruuttamisaika alkaa sopimuksen tekemisestä tai, jos kysymys on henkivakuutuksesta, siitä kun kuluttaja on saanut tiedon sopimuksen tekemisestä. Jos kuluttaja saa ennakkotiedot ja sopimusehdot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vasta tämän ajankohdan jälkeen, määräaika alkaa tietojen

saamisesta. (6 artiklan 1 kohdan toinen alakohta) Jäsenvaltiot voivat lisäksi säätää, että sijoituspalveluja koskevia etäsopimuksia ei saa panna täytäntöön peruuttamisaikana (6 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta).

Peruuttamisoikeutta ei ole, jos sopimus koskee sellaista rahoitusvälinettä, jonka hinta riippuu rahoitusmarkkinoiden vaihteluista. Peruuttamisoikeus ei koske myöskään alle kuukauden pituisia matka- ja matkatavarakuutussopimuksia eikä vastaavia muita lyhyitä vakuutusopimuksia. Peruuttamisoikeutta ei myöskään ole sen jälkeen, kun kumpikin osapuoli on kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan peruuttamisaikana. (6 artiklan 2 kohta)

Jäsenvaltiot voivat lisäksi säätää, että peruuttamisoikeus ei koske kiinteistö- tai kiinnitysluottoja. Sama koskee sellaisia sopimuksia, jotka tehdään viranomaisen myötävaikutuksella, jos viranomainen vahvistaa, että kuluttajan 5 artiklan mukainen tiedonsaantioikeus on turvattu. (6 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta)

Peruuttamisilmoitus on tehtävä ennakkotiedoissa annettuja ohjeita noudattaen ja kansallisen lainsäädännön mukaan todistettavissa olevalla tavalla. Määräaika katsotaan noudatetun, jos ilmoitus on lähetetty kirjallisesti tai muulla vastaanottajan saatavilla ja käytettävissä olevalla pysyvällä välineellä ennen määräajan päättymistä. (6 artiklan 6 kohta)

Peruuttamisoikeutta koskevia 6 artiklan säännöksiä ei sovelleta sellaisiin luottosopimuksiin, jotka liittyvät yleisessä etäsopimusdirektiivissä tarkoitettuihin etäsopimuksiin ja jotka peruuntuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuluttajan peruuttaessa etäsopimuksen. Artiklaa ei myöskään sovelleta luottosopimuksiin, jotka liittyvät aikaosuusdirektiivissä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/47/EY ostajien suojaamisesta kiinteistöjen osa-aikaisen käyttöoikeuden ostosopimuksen tiettyihin osiin nähden) tarkoitettuihin aikaosuusasunnon kauppasopimuksiin. Jos rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen liittyy toinen sopimus palvelusta, jonka tarjoaa sama palvelun tarjoaja tai kolmas palvelun tarjoajan ja kolmannen välisen sopimuksen perusteella, liitännäinen sopimus peruuntuu

ilman erityisiä toimenpiteitä kuluttajan peruuttaessa pääsopimuksen. (6 artiklan 7 kohta)

Artiklan säännöksillä ei ole vaikutuksia sopimuksen pätemättömyyttä, irtisanomista tai purkamista koskeviin kansallisiin säännöksiin taikka säännöksiin kuluttajan oikeudesta täyttää sopimusvelvoitteensa ennenaikaisesti (6 artiklan 8 kohta).

Peruuttamisen vaikutukset

Kuluttajan on peruuttamistapauksissa maksettava jo toimitetun palvelun hinta. Hintaa ei voida kuitenkaan periä, ellei kuluttajalle ole ilmoitettu sitä tai sen laskentaperusteita ennen sopimuksen tekemistä. Hintaa ei voida periä myöskään silloin, jos palvelun tarjoaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä. Maksettavan määrän on oltava oikeassa suhteessa jo toimitetun palvelun laajuuteen verrattuna sopimuksen kattamiin palveluihin kokonaisuudessaan, eikä se saa olla sanktionluonteinen. Jäsenvaltiot voivat säätää, että kuluttajalta ei voida vaatia mitään maksua, kun hän peruuttaa vaikutussopimuksen. (7 artiklan 1—3 kohta)

Palvelun tarjoajan on palautettava kuluttajalle viipymättä ja viimeistään 30 kalenteripäivän kuluttua se osa kuluttajan mahdollisesti jo maksamista suorituksista, joka ei kohdistu jo toimitettuun palveluun. Määräaika alkaa päivästä, jona palvelun tarjoaja saa peruuttamisilmoituksen. (7 artiklan 4 kohta)

Kuluttajan on puolestaan viipymättä ja viimeistään 30 kalenteripäivän kuluttua palautettava palvelun tarjoajalle kokonaisuudessaan tältä saamansa maksut ja muu omaisuus. Määräaika alkaa päivästä, jona kuluttaja lähettää peruuttamisilmoituksen. (7 artiklan 5 kohta)

Muut säännökset

Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivissä on säännökset kuluttajan oikeuksista sen varalta, että hänen maksukorttiaan on käytetty väärin (8 artikla). Lisäksi säädetään tilaamatta toimitetuista palveluista (9 artikla) sekä eräiden etäviestimien käyttämisen rajoituksista (10 artikla). Säännökset vastaavat pit-

kähti yleisen etäsopimusdirektiivin säännöksiä.

Jäsenvaltioilla on velvollisuus säätää tehokkaat ja oikeasuhteiset seuraamukset siltä varalta, että palvelun tarjoaja ei noudata direktiivin täytäntöön panemiseksi annettuja kansallisia säännöksiä (11 artikla).

Direktiivin säännökset ovat kuluttajan hyväksi pakottavia. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen estämiseksi, että kuluttaja ei saa kolmannen valtion lain valitsemisen vuoksi direktiivin mukaista suojaa, jos sopimuksella on läheinen yhteys yhden tai useamman jäsenvaltion alueeseen. (12 artikla)

Direktiivin 13 ja 14 artiklassa on säännöksiä riittävien ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen turvaamisesta kuluttajille. Jäsenvaltiot voivat säätää, että palvelun tarjoajalla on todistusvelvollisuus sen suhteen, että hän on antanut direktiivin mukaiset tiedot kuluttajalle ja että kuluttaja on suostunut sopimuksen tekemiseen ja sopimuksen täyttämiseen (15 artiklan 1 kohta). Sopimusehto, jonka mukaan kuluttajalla on todistustaakka siitä, että palvelun tarjoaja on noudattanut direktiivin mukaisia velvoitteitaan, on sopimusehdodirektiivissä (neuvoston direktiivi 93/13/ETY kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista) tarkoitettu kohtuuton ehto (15 artiklan 2 kohta).

Jäsenvaltio voi edellyttää, että sen kansallisen lainsäädännön direktiivin mukaisia säännöksiä noudattavat ne palvelun tarjoajat, jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltioon, joka ei ole saattanut direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään ja jonka lainsäädännössä ei muuten ole direktiivissä säädettyjä velvoitteita (16 artikla).

Direktiivillä muutetaan toisen henkivakuutusdirektiivin (toinen neuvoston direktiivi 90/619/ETY henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 79/267/ETY muuttamisesta) 15 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa siten, että peruuttamisajan on oltava henkivakuutuksissa 30 kalenteripäivää. Aikaisemmin jäsenvaltiot saivat valita 14—30 kalenteripäivän pituisen peruuttamisajan. Hen-

kivakuutuksia koskevat direktiivit on sittemmin konsolidoitu yhdeksi direktiiviksi, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi 2002/83/EY henkivakuutuksesta, jäljempänä *henkivakuutusdirektiivi*.

Direktiivi lisätään myös niin sanotun kieltokannedirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/27/EY kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokeinoista) soveltamisalaan (19 artikla). Yleiseen etäsopimusdirektiiviin tehtävä muutos on uudesta direktiivistä johtuva lakitekniinen tarkistus (18 artikla).

Direktiivin 21 ja 22 artikla sisältää tavanomaiset säännökset direktiivin täytäntöönpanosta ja voimaantulosta.

3. Direktiivin täytäntöönpanon kannalta merkityksellinen nykyinen lainsäädäntö

Suomen lainsäädännössä ei ole erityissäännöksiä rahoituspalveluiden etämyynnistä. Etämyyntiin sovelletaan kuitenkin eri rahoituspalvelutyyppejä koskevaa runsasta sektorilainsäädäntöä. Rahoituspalvelujen etämyynti -työryhmän mietinnössä (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2003:37) on selvitetty tämän lainsäädännön sisältöä yksityiskohtaisesti siltä osin kuin se koskee elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta ennen sopimuksen tekemistä ja kuluttajan oikeutta peruuttaa sopimus tai siihen rinnastettavalla tavalla muutoin päättää sopimus.

Keskeisimmät erityissäännökset ennakkotiedonantovelvollisuudesta ovat arvopaperimarkkinalaissa (495/1989), sijoitusrahastolaissa (48/1999), vakuutusopimuslaissa (543/1994), vakuutuksenvälittäjistä annetussa laissa (251/1993), tilisiirtolaissa (821/1999) ja kulutusluottoja koskevassa kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvussa. Tarjottaessa rahoituspalveluja sähköisesti sovellettaviksi tulevat myös tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain (458/2002) säännökset. Markkinoinnissa käytettävistä menettelytavoista säädetään sekä kuluttajansuojalaissa että rahoituspalvelujen tarjontaa koskevissa erityislaeissa: kiellettyä on käyttää hyvän tavan vastaista tai muutoin kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä mark-

kinoinnissa taikka antaa totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa tietoa.

Kuluttajalla ei Suomen lain mukaan ole oikeutta peruuttaa rahoituspalvelua koskevaa sopimusta. Direktiivissä säädettyyn peruuttamisoikeuteen verrattavissa ovat kuitenkin kuluttajan oikeus kuluttajansuojalain mukaisesti maksaa luotto ennenaikaisesti ja vakuutuksenottajan oikeus vakuutusopimuslain mukaisesti irtisanoa vakuutusopimus.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1. Yleistä

Esityksen tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi. Esityksen, kuten direktiivinkin, tavoitteena on edistää rahoituspalvelujen vapaata liikkuvuutta yhtenäistämällä etämyyntiä ja kuluttajansuojaa koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Näin pyritään yhtäältä helpottamaan palvelun tarjoajien mahdollisuuksia tarjota rahoituspalveluja rajojen yli ja toisaalta lisäämään kuluttajien luottamusta rajat ylittävään rahoituspalvelujen tarjontaan.

Direktiivi pantaisiin täytäntöön lisäämällä kuluttajansuojalakiin uusi, rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskeva 6 a luku. Esitystä valmisteltaessa harkittiin myös säännösten sijoittamista kotimyyntiä ja etämyyntiä koskevaan kuluttajansuojalain 6 lukuun. Erillistä lukua pidettiin kuitenkin lain soveltajien kannalta selkeämpänä ratkaisuna, vaikka tämä merkitseekin eräiden samankaltaisten säännösten toistoa.

Kulutusluottojen peruuttamista koskevat säännökset ehdotetaan lisättäviksi kuluttajansuojalain 7 lukuun ja vakuutusopimusten peruuttamista koskevat säännökset vakuutusopimuslakiin, koska direktiivin johdosta on tarpeen vain täydentää ja täsmentää kuluttajalla ja vakuutuksenottajalla jo nykyisin olevia oikeuksia päättää sopimussuhde ilman erityistä syytä.

Kuluttajansuojalain 7 luvun säännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi myös siltä osin kuin ne koskevat tilinhaltijan vastuuta silloin, kun luottokorttia tai muuta tililuoton käyttöön oikeuttavaa tunnustetta on käytetty oikeudettomasti. Ehdotuksen mukaan näitä

säännöksiä sovellettaisiin kaikkien rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden käyttöön oikeuttavien tunnisteiden väärinkäyttötapauksissa.

4.2. Keskeiset ehdotukset

Soveltamisala

Rahoituspalvelun käsite on rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivissä laaja: palvelujen lisäksi direktiivin säännökset koskevat eräitä sellaisia sopimuksia, joita Suomen lainsäädännössä ei pidetä palveluna, vaan irtaimen omaisuuden kauppana. Kuluttajansuojalain uuden 6 a luvun säännösten ehdotetaan tämän vuoksi koskevan paitsi rahoituspalvelujen myös rahoitusvälineiden etämyyntiä elinkeinonharjoittajalta kuluttajalle.

Tyypillisiä rahoituspalveluja, joiden tarjontaa uuden luvun säännökset koskisivat, ovat talletus- ja asiakastilit, maksujenvälityspalvelut, luotot ja vakuutukset sekä niiden välityspalvelut, arvopaperinvälitys ja muut sijoituspalvelut sekä sijoitusneuvonta. Tyypillisiä rahoitusvälineitä ovat rahasto-osuudet ja muut sellaiset arvopaperit, joihin sovelletaan arvopaperimarkkinalain säännöksiä.

Teknisistä syistä esityksessä käytetään yleensä vain käsitettä rahoituspalvelu, vaikka säännökset koskevat myös rahoitusvälineitä.

Ehdotetun luvun säännökset eivät koskisi lakisääteisiä vakuutuksia. Niiden osalta direktiivi pantaisiin täytäntöön vakuutuslainsäädäntöön lisättävillä säännöksillä.

Etämyynnillä tarkoitettaisiin ehdotetussa luvussa samaa kuin kuluttajansuojalain 6 luvussa. Rahoituspalvelujen etämyynnistä olisi kysymys, kun rahoituspalvelua tarjotaan kuluttajalle jonkin viestimen, kuten puhelimen, postin tai tietoverkon välityksellä siten, että myös sopimus tehdään viestimellä osapuolten olematta yhtä aikaa läsnä.

Jos sopimus koskee samankaltaisten rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista, luvun säännöksiä ei sovellettaisi yksittäisiin palvelusuorituksiin. Elinkeinonharjoittajan ei siis tarvitsisi antaa ehdotetussa luvussa mainittuja tietoja ennen kutakin palvelusuoritusta eikä kuluttajalla olisi peruuttamisoikeutta yksittäisten suoritusten osalta. Elin-

keinonharjoittajan ei tarvitsisi antaa luvun edellyttämiä tietoja myöskään silloin, kun osapuolet ovat aikaisemmin sopineet samantyyppisistä rahoituspalveluista ja aikaisemmasta sopimuksesta on kulunut enintään vuosi. Kuluttajalla olisi kuitenkin oikeus peruuttaa tehty sopimus, ellei luvun säännöksistä muuta johdu. Ehdotetut soveltamisalarajoitukset vastaavat direktiivin säännöksiä.

Tiedonantovelvollisuus

Ehdotettu uusi 6 a luku sisältää yksityiskohtaiset säännökset tiedoista, jotka elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle itsestään, tarjottavasta palvelusta, sopimuksesta ja mahdollisesti käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Tiedot olisi annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä.

Lähtökohtana olisi kuluttajansuojalain 6 luvun säännöksistä poiketen, että säädetyt tiedot ja sopimusehdot olisi annettava kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla jo ennen sopimuksen tekemistä. Rahoituspalvelun ominaisuudet ja sopimuksen muu sisältö määräytyvät käytännössä annettujen tietojen ja sopimusehtojen perusteella. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuluttaja saa sopimusehdot ja ennakkotiedot siten, että hän voi perehtyä niihin huolellisesti ennen sopimuksesta päättämistä. Jos sopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että tietojen ja sopimusehtojen toimittaminen tällä tavalla ei ole mahdollista ennen sopimuksen tekemistä, ne voitaisiin kuitenkin toimittaa sopimuksen tekemisen jälkeen.

Puhelinmyynnissä elinkeinonharjoittajan ei tarvitsisi antaa kaikkia säädettyjä tietoja, jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu, vaan ainoastaan määrätyt olennaisimmat tiedot itsestään, tarjottavasta palvelusta ja kuluttajan mahdollisesta oikeudesta peruuttaa sopimus. Tällöinkin kaikki tiedot ja sopimusehdot olisi toimitettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Ehdotetut säännökset vastaavat vähäisin tarkistuksin direktiivin säännöksiä. Ei ole pidetty tarpeellisena säätää direktiivin vaatimuksia ylittäviä tiedonantovelvoitteita, koska direktiivin mukaiset velvoitteet ovat jo hyvin kattavia. Elinkeinonharjoittajan on lisäksi noudatettava etämyynnissä muualla lainsäädä-

dännössä asetettuja tiedonantovelvoitteita.

Kuluttajan oikeus peruuttaa tehty sopimus

Kuluttajalla olisi ehdotetun 6 a luvun mukaan oikeus peruuttaa rahoituspalvelua koskeva etäsopimus 14 päivän määräajassa sopimuksen tekemisestä. Jos kuluttaja kuitenkin saa ennakkotiedot ja sopimusehdot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vasta sopimuksen tekemisen jälkeen, peruuttamisaika alkaisi kuluu vasta tietojen ja ehtojen saamisesta.

Monien rahoituspalvelujen sisältö määräytyy sopimusehtojen perusteella, minkä vuoksi kuluttaja ei voi arvioida tekemänsä sopimuksen edullisuutta ennen kuin hänellä on ollut tilaisuus perehtyä sopimusehtoihin. Kuluttajalla on myös oltava tilaisuus perehtyä laissa säädettyihin ennakkotietoihin, erityisesti peruuttamisoikeutta koskeviin. Tämän vuoksi direktiiviä valmisteltaessa pidettiin perusteltuna, että peruuttamisen määräaika ei ala kuluu ennen kuin kuluttaja on saanut sopimusehdot ja ennakkotiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Jos ennakkotietojen ja sopimusehtojen toimittaminen pysyvällä tavalla laiminlyödään, kuluttajalla voi säilyä oikeus peruuttaa sopimus hyvinkin pitkän ajan. Ehdotus poikkeaa tältä osin yleistä etämyyntiä koskevista säännöksistä ja kotimyyntisäännöksistä, joiden mukaan kuluttajan on vuoden kuluessa vedottava sopimuksen sitomattomuuteen tai sopimus tulee myös häntä sitovaksi. Ehdotus ei sisällä vastaavaa ajallista takarajaa peruuttamisoikeuden käyttämiselle.

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, hänellä olisi velvollisuus maksaa sopimuksen mukaisesti suoritettut palvelut. Korvausta ei voitaisi kuitenkaan vaatia, jos korvauksen määrää tai laskentaperusteita ei ole ilmoitettu ennakolta tai jos sopimuksen täytäminen on aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä. Esitys poikkeaa yleisistä etämyyntisäännöksistä, joiden mukaan palvelua koskevaa sopimusta ei voida peruuttaa sen jälkeen, kun sen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu.

Kuluttajalla olisi myös kulutusluottojen etämyynnissä oikeus 14 päivän kuluessa pe-

ruuttaa tehty sopimus. Määräaika alkaisi sopimuksen tekemisestä tai siitä myöhemmästä ajankohdasta, jona kuluttaja on saanut kappaleen luottosopimuksesta ja ehdotetussa 6 a luvussa tarkoitettut ennakkotiedot pysyvällä tavalla. Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen, häneltä ei voitaisi vaatia korvauksena muuta kuin todellinen vuosikorko siltä ajalta, jona luotto on ollut hänen käytettävissään. Ehdotettu säännös kuluttajan korvausvelvollisuudesta on asiallisesti samansisältöinen, mutta täsmällisempi kuin direktiivin säännös.

Jäsenvaltio voi direktiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan halutesaan säätää, että peruttamisoikeus ei koske kiinteistöluottoja eikä kiinnitysluottoja. Luotonantajat ovat esitystä valmisteltaessa esittäneet, että Suomen tulisi käyttää hyväksi direktiivin sallimaa poikkeusmahdollisuutta sellaisissa luottosopimuksissa, joiden vakuutena on asunto. Etenkin kiinteäkorkoisissa asuntoluotoissa peruuttamisoikeus saattaa luotonantajien mukaan johtaa korkospekulointiin.

Esityksessä ei ehdoteta käytettäväksi direktiivin sallimia mahdollisuuksia tehdä poikkeuksia peruuttamisoikeudesta. Mahdollisuudet käyttää peruuttamisoikeutta spekulointiin ovat erittäin rajoitetut ottaen huomioon että peruuttamisaika on lyhyt, vain 14 päivää. Painavat syyt puoltavat sen sijaan sitä, että peruuttamisoikeus koskee myös kiinteäkorkoisia asuntoluottoja. Tällaisen luoton merkitys kuluttajan taloudelle on yleensä suuri. Onkin tärkeää turvata kuluttajalle oikeus irtautua sopimuksesta kohtuullisin taloudellisin seuraamuksin.

Vakuutuslainsäädäntöön ehdotetaan lisättäväksi eläkevakuutuksia ja säästöhenkivakuutuksia koskeva peruuttamissäännös. Ehdotettu peruuttamisoikeus koskee myyntitavasta riippumatta kaikkia eläkevakuutus- ja säästöhenkivakuutuslainsäädäntöä koskevia sopimuksia. Ehdotus perustuu henkivakuutusdirektiivin ja rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin säännöksiin. Se parantaa vakuutuslainsäädäntöä, sillä nykyisin käytettävien tavanomaisten vakuutusehtojen mukaan vakuutuslainsäädäntöä voi irtisanoa eläkevakuutuksen ja saada vakuutuksen takaisinostoarvon vain erityisistä syistä, kuten avioeron, työt-

tömyyden tai puolison kuoleman vuoksi.

Eläkevakuutusten ja säästöhenkivakuutusten peruuttamisaika olisi 30 päivää. Pääsääntönä olisi, että peruuttamisoikeutta käyttäessään vakuutuksenottaja saisi maksamansa vakuutusmaksun takaisin kokonaisuudessaan. Poikkeuksen muodostaisivat eläkevakuutukset ja säästöhenkivakuutukset, joissa vakuutuksen tuotto riippuu vakuutuksenottajan valitseman sijoituskohteen arvonkehityksestä. Tällaisissa vakuutuksissa on perusteltua, että vakuutuksenottaja kantaa riskin sijoituskohteen arvon laskemisesta peruuttamisaikana. Esitys vastaa alalla yleisesti nykyisin käytettäviä vakuutusehtoja.

Muiden vakuutusten osalta vakuutusoppimuslain nykyiset säännökset riittävät täyttämään direktiivin vaatimukset. Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa vakuutuskauden kuluessa irtisanoa vakuutus, ja vakuutuksenottaja on velvollinen irtisanomisoikeutta käyttäessään maksamaan vain saatuaan vakuutusurvasta. Irtisanomisoikeus vastaa siis asiallisesti direktiivin mukaista peruuttamisoikeutta.

Jäsenvaltiot voivat direktiivin 6 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan sääntää erityisestä harkinta-ajasta, jona sijoituspalvelua koskevan etäsopimuksen täyttäminen lykkäytyy. Vastaavaa sääntelyä ei ehdoteta, sillä sopimuksen täyttämisen pakollinen siirtäminen ei kaikissa tapauksissa olisi kuluttajien etujen mukaista.

4.3. Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia lainsäädäntöön

Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan mukaan kuluttajalle sopimusvelvoitteista ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen on oltava sen lainsäädännön mukaiset, jota sopimukseen otaksuttavasti sovellettaisiin, jos se tehtäisiin. Palvelun tarjoajan on säännöksen mukaan siis huolehdittava muun muassa siitä, että sopimusvelvoitteista annettavat tiedot ovat sopusoinnussa kuluttajaa suojaavan pakottavan lainsäädännön kanssa. Tällainen velvollisuus rahoituspalvelua tarjoavalla elinkeinonharjoittajalla voidaan katsoa jo nykyisinkin olevan: markkinointi on parhaanjohtavaa, jos sopimusvelvoitteita koskevat

tiedot eivät vastaa kuluttajaa suojaavan pakottavan lainsäädännön vaatimuksia. Tämän vuoksi ei pidetä tarpeellisena lisätä lakiin 3 artiklan 4 kohtaa vastaavaa nimenomaista säännöstä. Säännös saattaisi johtaa virheelliseen vastakohtapäätelmään, jonka mukaan elinkeinonharjoittajilla ei ole tällaista velvollisuutta muita palveluita tai tavaroita markkinoidessaan.

Kuluttajansuojalain 2 luvun 2 a §:ssä kielletään toimittamasta kuluttajalle kulutushyödykettä ilman nimenomaista tilausta, jos kuluttajalta edellytetään maksua, hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä tai muuta toimenpidettä. Varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 8 §:n mukaan kuluttajan passiivisuus tällaisissa tapauksissa ei merkitse tarjouksen hyväksymistä. Nämä säännökset vastaavat tilaamatta toimitettuja palveluja koskevaa direktiivin 9 artiklaa, joka ei siten edellytä erityisiä täytäntöönpanotoimia.

Direktiivin 10 artiklassa säädetään eräiden etäviestimien käyttämisen rajoituksista. Samasta asiasta säädetään myös 31 päivänä heinäkuuta 2002 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/58/EY henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla. Tämän direktiivin täytäntöönpanemista koskeva hallituksen esitys (hallituksen esitys sähköisen viestinnän tietosuojalaksi ja eräiden muiden lakien muuttamisesta; HE 125/2003 vp) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Uudella sähköisen viestinnän tietosuojalailla on tarkoitus panna täytäntöön myös rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin 10 artikla siltä osin kuin kysymys on sähköisten etäviestimien käytön rajoittamisesta. Muiden etäviestimien osalta henkilötietolain (523/1999) 19 § täyttää 10 artiklan vaatimukset. Henkilötietolain 19 §:ssä säädetään suoramainontaan, etämyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin, mielipide- tai markkinatutkimukseen taikka muihin näihin rinnastettaviin osoitteellisiin lähetyksiin käytettävistä henkilörekistereistä. Rekisteröidyllä on pykälän mukaan oikeus halutessaan kieltää henkilötietojensa kerääminen, tallettaminen ja luovuttaminen tällaisiin tarkoituksiin. Direktiivin 10 artiklan täytäntöön panemiseksi ei tarvita muita säännöksiä.

Uusia säännöksiä ei tarvita myöskään direktiivin 11 ja 13 artiklan täytäntöön panemiseksi, sillä nykyiset valvonta- ja seuraamusjärjestelmät täyttävät direktiivin vaatimukset. Valvontaviranomaisina toimivat kuluttaja-asiamies, Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto. Valvonta- ja seuraamusjärjestelmistä säädetään kuluttajansuojalain 2 ja 3 luvussa, vakuutusyhtiölain 14 ja 14 a luvussa, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995), vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 12 luvussa, vakuutuksenvälittäjistä annetussa laissa, arvopaperimarkkinain 7 luvussa, luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993), jäljempänä *luottolaitoslaki*, ja sijoitusrahastolaissa. Direktiivin 14 artiklassa edellytetyt oikeussuojaelimiä ovat Suomessa kuluttajavalituslautakunta, Arvopaperilautakunta ja Vakuutuslautakunta.

Uusia säännöksiä ei tarvita myöskään direktiivin 15 artiklan täytäntöön panemiseksi. Tuomioistuimet noudattavat Suomessa iura novit curia -periaatetta. Periaate merkitsee muun muassa sitä, että tuomioistuimet ratkaisevat todistustaakkakysymykset viran puolesta eivätkä ne ole sidottuja asianosaisten mielipiteisiin tai vaatimuksiin. Näin on erityisesti silloin, kun riita koskee pakottavan lainsäädännön soveltamista. Artiklassa tarkoitettu osapuolten välinen sopimus todistustaakan asettamisesta kuluttajalle ei siis vaikuttaisi asian ratkaisemiseen.

Jäsenvaltio voi 16 artiklan mukaan edellyttää, että sen kansallisen lainsäädännön direktiivin mukaisia säännöksiä noudattavat ne palvelun tarjoajat, jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltioon, joka ei ole saattanut direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään ja jonka lainsäädännössä ei muuten ole direktiivissä säädettyjä velvoitteita. Mahdollisuus vaatia omien kansallisten säännösten noudattamista esimerkiksi kuluttajien suojaamiseksi annetaan myös sähköisen kaupankäynnin direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista) 4 artiklan 4 kohdassa. Kohta on Suomessa pantu täytäntöön tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 5 §:llä. Suomen toimivaltaisilla viranomaisilla on siten jo nykyisin oikeus vaatia

kansallisten säännösten noudattamisesta, jos se kuluttajansuojajäsenyistä on välttämätöntä. Direktiivin 16 artiklan mukaista mahdollisuutta ei sen vuoksi ole tarpeen käyttää.

5. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole julkistaloudellisia vaikutuksia. Toimivaltaisten valvontaviranomaisten — kuluttaja-asiamiehen, Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston — tehtävät lisääntyvät jossain määrin uusien, erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten valvontatarpeen takia. Valvontatehtävät voitaneen kuitenkin hoitaa nykyisiä voimavaroja tarpeen mukaan kohdentamalla eikä lisää voimavaroja välttämättä tarvita.

Rahoituspalvelujen etämyynnistä ei ole nykyisin laissa säännöksiä, ja esitys merkitsee kuluttajien aseman paranemista. Elinkeinonharjoittajille aiheuttavat kustannuksia erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskevat uudet, yksityiskohtaiset säännökset. Myös kuluttajan peruuttamisoikeutta koskevat säännökset ovat uusia. Nämä säännökset eivät kuitenkaan aiheuta merkittäviä kustannuksia elinkeinonharjoittajille, sillä kuluttajalla olisi esityksen mukaan sopimuksen peruuttaessaan velvollisuus maksaa jo saamastaan palvelusta. Kuluttajalla on monissa tapauksissa jo nykyisin joko lain tai alalla käytettävien tavanomaisten sopimusehtojen mukaan oikeus halutessaan peruuttaa tai irtisanoa sopimus taikka täyttää sopimus ennenaikaisesti.

Esityksen perustana oleva direktiivi yhtenäistää rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevia säännöksiä ETA-valtioissa, mikä on omiaan helpottamaan rahoituspalvelujen etämyyntiä rajojen yli. Direktiivin säännökset, erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset ovat kuitenkin melko raskaita. Samoin monet kysymykset jäävät edelleenkin kansallisen lainsäädännön varaan, sillä harmonisointi koskee lähinnä kahta kysymystä, ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja ja sopimuksen peruuttamista. Direktiivin ja esityksen ei odotetaakaan merkittävästi lisäävän elinkeinonharjoittajien hakukkuutta tarjota rahoituspalveluja rajojen yli.

6. Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 22 päivänä marraskuuta 2002 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Työryhmässä olivat edustettuina joko jäsenenä tai pysyvinä asiantuntijoina oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Kuluttajavirasto, Rahoitustarkastus, Vakuutusvalvontavirasto, Arvopaperinvälittäjien yhdistys ry, Suomen sijoitusrahastoyhdistys ry, Osakesäästäjien Keskusliitto ry, Suomen Kuluttajaliitto, Suomen Pankkiyhdistys r.y., Suomen Suoramarkkinointiliitto ry, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry, Kuluttajien Vakuutustoimisto ja Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto.

Työnsä aikana työryhmä kuuli kauppa- ja teollisuusministeriötä, Arvopaperilautakuntaa, Vakuutuslautakuntaa, Kaupan Keskusliittoa ja Keskuskauppakamaria. Työryhmän mietintö valmistui 14 päivänä marraskuuta 2003.

Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausunnon 34 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausunnon antoi 18 tahoa. Annetuista lausunnoista on oikeusministeriössä laadittu tiivistelmä (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2004:15).

Valtaosa lausunnonantajista kannatti työ-

ryhmän ehdotusta direktiivin täytäntöön panemiseksi. Kritiikkiä esitettiin erityisesti kahdesta kysymyksestä. Suomen Pankkiyhdistys r.y. ja eräät muut elinkeinoelämää edustavat lausunnonantajat sekä Rahoitustarkastus katsoivat, että ehdotuksen perusteluisa asetetaan tiukempia vaatimuksia ennakkotietojen ja sopimusehtojen antamisesta pysyvällä tavalla kuin direktiivissä edellytetään, mikä aiheuttaisi perusteettomia lisäkustannuksia ja haittaisi verkkopalvelujen kehittämistä. Nämä lausunnonantajat eivät pitäneet perusteltuna myöskään ehdotusta, jonka mukaan luotonantajan korvaus peruuttamisesta vastaisi todellista vuosikorkoa käytetyltä luottoajalta. Lausunnonantajien mukaan ehdotus merkitsee luotonantajille pienempää korvausta kuin muiden rahoituspalvelujen tarjoajille, koska todellinen vuosikorko ei kata niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat ennen luottopäätöstä tehtävästä työstä.

Säännöstä ennakkotietojen ja sopimusehtojen toimittamista pysyvällä tavalla on lausuntopalautteen johdosta muutettu. Esitykseen on jatkovalmistelussa tehty myös muita, lähinnä teknisluonteisia muutoksia ja täsmennyksiä. Säännös, joka koskee kuluttajan korvausvelvollisuutta hänen peruuttaessaan kulutusluottosopimuksen, on säilytetty ennallaan. Kulutusluottoja ja muita rahoituspalveluja koskevat ehdotetut säännökset ovat asiallisesti samansisältöiset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kuluttajansuojalaki

1 luku. Yleiset säännökset

2 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös 6 a luvun säännöksiä sovellettaisiin yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksiin luotonantajille. Pykälällä pannaan täytäntöön rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi takaus- ja panttaussitoumusten osalta.

Komission alkuperäinen direktiiviehdotus (KOM(1998) 468 lopullinen) sisälsi viitteellisen luettelon palveluista, joita pidetään rahoituspalveluina. Luettelon 6 kohdan mukaan rahoituspalveluja ovat takaukset ja sitoumukset. Sittemmin luettelo poistettiin ehdotuksesta (komission muutettu ehdotus; KOM (1999) 385 lopullinen), mutta tarkoituksena ei ollut supistaa direktiivin soveltamisalaa, vaan päinvastoin varmistaa, ettei lainsäädäntöaukkoja synny. Jo ennen direktiivin hyväksymistä Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi ennakkoratkaisunsa perusteluissa asiassa C—45/96 Bayerische Hypotheken- und Wechselbank (Kok. 1998, s. I—1199), että kotimyyntisopimukseen liittyvä toisen kuluttajan antama takaus voi olla kotimyyntidirektiivissä (neuvoston direktiivi 85/577/ETY muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta) tarkoitettu kuluttajapalvelus ja kuulua siten direktiivin soveltamisalaan.

Ehdotetun 6 a luvun säännöksiä sovelletaan, jos takaus- tai panttaussitoumuksen tekemiseen ja sitä edeltävään tietojen antamiseen ja muuhun yhteydenpitoon luotonantajan ja vakuuden antajan välillä käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä. Merkitystä ei ole sillä, onko päävelkasopimus tehty 6 a luvussa tarkoitettussa etämyyntissä vai ei.

Yksityistakaajalla ja yksityisellä pantinantajalla tarkoitetaan pykälässä samaa kuin ta-

kauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annettussa laissa (361/1999), jäljempänä *takauslaki*. Yksityistakaajia ja yksityisiä pantinantajia ovat yksityishenkilöt, eivät kuitenkaan sellaiset henkilöt, jotka kuuluvat velallisyriityksen toimielimiin tai jotka omistavat vähintään kolmasosan velallisyriityksestä. Luotonantajia puolestaan ovat takauslain mukaan sellaiset henkilöt, jotka elinkeinotoiminnassaan myöntävät luottoja tai vakuuksia. Merkitystä ei ole sillä, annetaanko vakuussitoumus kulutusluoton vai elinkeinotoimintaan myönnettävän luoton vakuudeksi.

Ehdotetun 6 a luvun säännöksiä sovelletaan takaus- ja panttaussitoumuksiin soveltuvin osin. Tiedonantovelvollisuussäännöksistä merkityksellisiä ovat lähinnä 6 §:n säännökset palvelun tarjoajasta ja 8 §:n säännökset etäsopimuksesta eli takaus- tai panttaussitoumuksesta. Lisäksi yksityistakaajalle tai yksityiselle pantinantajalle on annettava 7 §:n 1 kohdan mukainen kuvaus takauksen tai panttauksen pääominaisuuksista ja 9 §:n 1 kohdan mukainen tieto takaajan tai pantinantajan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Näiden tietojen lisäksi luotonantajan on annettava yksityistakaajalle tai yksityiselle pantinantajalle takauslain 12 §:ssä säädetyt tiedot.

Yksityistakaajalla tai yksityisellä pantinantajalla on 6 a luvun 12 §:n mukaisesti oikeus peruuttaa antamansa sitoumus. Takaajan tai pantinantajan oikeus sopimuksen peruuttamiseen on itsenäinen suhteessa velallisen oikeuteen peruuttaa luottosopimus: takaaja tai pantinantaja voi siis peruuttaa antamansa sitoumuksen silloinkin, kun päävelallinen ei peruuta luottosopimusta. Vakuudenantajan itsenäinen oikeus peruuttaa antamansa vakuussitoumus saattaa käytännössä johtaa siihen, ettei vakuussitoumuksia tehdä etäsopimuksina tai että luotto ei ole kuluttajan nostettavissa ennen kuin vakuussitoumus on tullut vakuudenantajaa lopullisesti sitovaksi.

Takaus- tai panttaussitoumus voi peruuntua myös sen johdosta, että päävelallinen käyttää peruutus-oikeuttaan. Tällaisia tapauksia selvi-

tetään tarkemmin 6 a luvun 13 §:n perusteissa.

Ehdotetun 6 a luvun säännökset ovat pakottavia yksityistakaajan ja yksityisen pantinantajaa hyväksi.

6 luku. **Kotimyynti ja etämyynti**

1 §. *Soveltamisala.* Pykälään ehdotetaan informaatiotyistä lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa viitataan rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskevaan 6 a lukuun. Muutos on tekninen: 6 luvun soveltamisala ei momentin johdosta muutu, sillä luvun säännöksiä etämyynnistä ei nykyisen 6 §:n mukaan sovelleta rahoituspalvelua eikä arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua arvopaperia koskevaan sopimukseen.

6 §. *Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä.* Pykälän 2 kohta poistetaan 1 §:ään tehdyn muutoksen johdosta. Kohdan mukaan etämyyntiä koskevia säännöksiä ei sovelleta arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua arvopaperia koskevaan sopimukseen. Samoin poistetaan pykälän 3 kohdan mukainen soveltamisalarajoitus, joka koskee talletusta, luottoa, vakuutusta tai muuta rahoituspalvelua koskevaa sopimusta. Muilta osin soveltamisalan rajoitukset pysyvät ennallaan.

14 §. *Tietojen vahvistaminen etämyynnissä.* Tiedot on pykälän 1 momenttiin ehdotetun täsmennyksen mukaan vahvistettava kuluttajalle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa tiedot muuttumattomina. Säännös vastaa ehdotetun 6 a luvun 11 §:n 1 momenttia. Säännöksen sisältöä selvitetään jäljempänä kyseisen momentin yhteydessä.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaan tehdään terminologinen tarkistus: käyntiosoite-sana korvataan maantieteellisellä osoitteella. Kohdasta yhtenäistetään näin sanonnaltaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 7 §:n kanssa.

6 a luku. **Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti**

1 §. *Soveltamisala.* Luvun säännöksiä etämyynnistä sovelletaan pykälän 1 momentin mukaan silloin, kun elinkeinonharjoittaja tarjoaa kuluttajalle rahoituspalveluja tai rahoitus-

tusvälineitä. Kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan käsitteet määritellään 1 luvussa. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 1 artiklan 1 kohta ja 2 artiklan b—d kohta.

Monien rahoituspalvelujen tarjoaminen edellyttää lain mukaan toiminnanharjoittajalta toimilupaa tai rekisteröintiä. Ehdotettujen säännösten soveltamisen kannalta merkitystä ei kuitenkaan ole sillä, onko tarjoaja säännelty elinkeinonharjoittaja vai ei. Säännöksiä sovelletaan kaikkien elinkeinonharjoittajien harjoittamaan rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiin.

Pykälän 1 momentissa luetellaan informaatiotyistä tavallisimmat kuluttajille tarjottavat rahoituspalvelut ja rahoitusvälineet. Luvun soveltamisalaan kuuluvat ensinnäkin talletustilit ja asiakastilit. Talletuksella tarkoitetaan samaa kuin luottolaitoslaissa eli sellaisia takaisinmaksettavia rahavaroja, jotka on osittain tai kokonaan korvattava talletussuojarahastosta. Myös asiakastileillä tarkoitetaan samaa kuin luottolaitoslaissa eli vaadittaessa takaisinmaksettavien varojen vastaanottamista sellaisille tileille, joilla olevia varoja voidaan käyttää yhden tai useamman yrityksen myymien tavaroiden tai palvelujen maksamiseen ja käteisen nostamiseen.

Toiseksi momentissa mainitaan maksujenvälityspalvelut. Maksujenvälityspalvelun käsite on momentissa laajempi kuin luottolaitoslaissa. Luvun säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen kuriiritoiminnan luonteiseen maksujenvälitykseen, jossa elinkeinonharjoittaja tekee jokaisen toimeksiannon hoitamisesta eri sopimuksen asiakkaan kanssa ja ottaa vastaan välitettävät varat asiakkaalta erikseen jokaisen yksittäisen toimeksiannon hoitamista varten. Luottolaitoslaissa maksujenvälityspalveluilla tarkoitetaan maksutoimeksiantojen toteuttamista asiakkaalta ennakoon otetuista varoista.

Kolmanneksi luvun säännökset koskevat luottojen tarjoamista ja niiden välittämistä. Kulutusluottoja koskevia erityissäännöksiä on 7 luvussa. Kulutusluotolla tarkoitetaan 7 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan luottoa, jonka elinkeinonharjoittaja sopimuksen mukaan myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelyinä. Luotolla on ehdotetussa luvussa vastaava laaja merki-

tyssisältö kuin 7 luvussa. Luottoja ovat paitsi perinteiset kulutusluotot myös asuntoluotot ja opintolainat. Luottona pidetään myös maksunlykkäyksen myöntämistä esimerkiksi maksuaikakortin avulla. Maksunlykkäys ei kuitenkaan aina merkitse luoton antamista. Sekä kulutustavaran kaupassa että varsinkin kulutuspalveluissa kuluttajalla on usein mahdollisuus maksaa hinta lyhyehkön määräajan kuluessa laskua vastaan. Tällaista tavanomaista laskutuskäytäntöä ei pidetä 7 luvun mukaisena kulutusluottona eikä myöskään ehdotetussa luvussa tarkoitettuna luottona.

Direktiivin 2 artiklan b kohtaan sisältyvässä rahoituspalvelun määritelmässä ei erikseen mainita luottojen välitystä, vaan käytetään laajempaa käsitettä ”luottopalvelut”. Sisällöltään ehdotus vastaa direktiiviä.

Neljänneksi momentissa mainitaan vakuutukset ja niiden välittäminen. Kuluttajavakuutusten pääryhmiä ovat vahinko- ja henkilövakuutukset. Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan vakuutusta, joka otetaan esinevahingon, vahingonkorvausvelvollisuuden tai muun varallisuusvahingon korvaamiseksi. Kuluttajille myönnettävät vahinkovakuutukset ovat yleensä yhdistelmävakuutuksia, kuten koti-, auto- tai matkavakuutuksia, mutta myös yksittäisten esineiden vakuutuksia myönnetään. Henkilövakuutuksella tarkoitetaan vakuutusta, jonka kohteena on luonnollinen henkilö. Henkilövakuutuksia ovat esimerkiksi henkivakuutukset sekä vapaaehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset.

Vakuutusten välittäminen on mainittu selkeyden vuoksi momentissa erikseen. Rahoituspalvelun määritelmässä direktiivissä käytetään laajempaa käsitettä ”vakuutuspalvelut”. Sisällöltään ehdotus vastaa direktiiviä.

Kuluttajansuojalain ja siten myös ehdotetun luvun säännökset koskevat vain vapaaehtoisten vakuutusten tarjoamista. Lakisääteisten vakuutusten osalta direktiivi pannaan täytäntöön vakuutusopimuslakiin lisättävillä säännöksillä.

Direktiiviin sisältyvässä rahoituspalvelun määritelmässä mainitaan erikseen yksilölliset eläkejärjestelyt. Yksilölliset eläkejärjestelyt ovat nykyisin Suomessa vakuutuksia. Eläketuotteita saatetaan tulevaisuudessa tarjota kuluttajalle myös esimerkiksi määräaikaistalutuksen tai sijoitusrahastosäästämisen muo-

dossa. Yksilöllisiä eläkejärjestelyjä ei ole kuitenkaan tarpeen mainita momentissa erikseen, koska muut momentissa mainitut rahoituspalvelut kattavat myös ne.

Momentin 5 kohdan mukaan luvun säännökset koskevat etämyyntiä silloin, kun kuluttajalle tarjotaan rahasto-osuuksia tai muita sellaisia arvopapereita, joihin sovelletaan arvopaperimarkkinalakia. Arvopaperimarkkinalakia sovelletaan sen 1 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan arvopaperiin, joka on vaihdantakelpoinen ja joka on saatettu tai saatetaan yleiseen liikkeeseen useiden samansisällöisistä oikeuksista annettujen arvopapereiden kanssa. Arvopapereita voivat olla esimerkiksi osakkeet ja muut osuudet yhteisön omaan pääomaan, joukkovelkakirjalainan osuudet ja niihin rinnastuvat velallisen sitoumukset, edellä mainittuihin liittyvät osinko-, korko-, tuotto- tai merkintä-oikeudet, osto- ja myyntioikeudet, jotka koskevat edellä mainittuja oikeuksia, rahasto-osuudet ja niihin rinnastettavat yhteissijoitusyrityksen osuudet samoin kuin muut sitoumukseen tai sopimukseen perustuvat oikeudet.

Eräisiin arvopapereihin ei kuitenkaan sovelleta arvopaperimarkkinalain säännöksiä sen vuoksi, että arvopaperia hankkivan asema ja erityisesti tiedonsaanti on turvattu muussa lainsäädännössä, kuten asuntokauppalaisissa (843/1994) ja kuluttajansuojalaisissa. Arvopaperimarkkinalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät lain 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan ensiksikin arvopaperit, jotka yksin tai yhdessä muiden arvopapereiden kanssa tuottavat oikeuden hallita määrättyä huoneistoa, muuta tilaa tai kiinteistöä taikka kiinteistön osaa. Toiseksi soveltamisalan ulkopuolelle jäävät arvopaperit, jotka tuottavat oikeuden käyttää tai saada muita kuluttajansuojalain tarkoittamia kulutushyödykkeitä, jos arvopapereiden arvo perustuu pääasiassa tällaiseen oikeuteen. Tällaisia arvopapereita ovat esimerkiksi golf- ja tennisosakkeet tai osuudet, joiden hallinnan pääasiallinen tarkoitus on yleensä saada käyttää niiden liikkeeseenlaskijan tarjoamia palveluja. Edellä tarkoitettuihin arvopapereihin ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa myöskään ehdotetun luvun säännöksiä, sillä palvelu tai muu hyödyke, jonka saamiseen arvopaperi oikeuttaa, ei ole luonteeltaan rahoituspalvelu. Tällaisten

arvopaperimarkkinalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävien arvopapereiden etämyyntiin kuluttajille sovelletaan yleistä etämyyntiä koskevia 6 luvun säännöksiä.

Luvun säännöksiä sovelletaan momentin 6 kohdan mukaan arvopaperinvälitykseen ja muihin sijoituspalveluihin. Sijoituspalveluilla tarkoitetaan ehdotetussa kohdassa samaa kuin sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (579/1996). Sijoituspalveluja ovat lain 3 §:n mukaan arvopaperinvälitys, markkinatakausta, arvopaperikaupinta, emissiontakausta, omaisuudenhoito ja emissionjärjestäminen. Näistä palveluista kuluttajille tarjottavia ovat lähinnä arvopaperinvälitys ja omaisuudenhoito.

Luvun säännöksiä sovelletaan momentin 7 kohdan mukaan sijoitusneuvonnan tarjoamiseen kuluttajalle. Direktiiviin sisältyvässä rahoituspalvelun määritelmässä ei erikseen mainita tätä palvelua. Luvun soveltamisalan selventämiseksi on katsottu aiheelliseksi mainita sijoitusneuvonta nimenomaisesti yhtenä niistä palveluista, joihin luvun säännökset voivat tulla sovellettaviksi.

Sijoitusneuvonta voi käytännössä olla monen muotoista ja sitä voivat myös antaa monet toimijat, kuten pankit, vakuutusyhtiöt ja sijoituspalveluyritykset, mutta myös sellaiset tahot joiden toimintaa ei ole erityisesti säännelty. Ehdotetussa kohdassa sijoitusneuvonnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa elinkeinonharjoittaja tekee kuluttajalle suosituksia tai ehdotuksia yhdestä tai useammasta sijoituskohteesta. Toimintaan kuuluu olennaisena osana se, että nämä suositukset on sovitettu kuluttajan henkilökohtaiseen tilanteeseen.

Rahoituspalvelujen tarjonnassa palvelun tarjoajalla on erilaisia tiedonantovelvollisuuksia asiakkaisiinsa nähden. Tällaisen muuhun rahoituspalveluun liittyvän tiedonantovelvollisuuden täyttäminen ei ole kohdassa tarkoitettua sijoitusneuvontaa. Sijoitusneuvontaa ei ole myöskään erilaisten sijoitus tuotteiden markkinointi. Samoin käsitteen ulkopuolelle jää analyysitoiminta eli yleiset neuvot ja suositukset tietyn sijoituskohteen ostamisesta tai myymisestä.

Momentissa mainitaan nimenomaisesti vain tavallisimmat kuluttajalle tarjottavat rahoituspalvelut ja rahoitusvälineet. Luvun säännöksiä sovelletaan kuitenkin momentin

8 kohdan mukaan muidenkin rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiin kuluttajalle. Tällaisia muita rahoituspalveluita ovat esimerkiksi luottolaitoslaissa tarkoitettu rahoitusleasing, sähköisen rahan liikkeeseen lasku ja takaustoiminta sekä sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettujen sijoituskohteiden säilytys- ja hoitopalvelut sekä tallelokeropalvelut. Takaustoiminnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä palvelua, jossa talletuspankki tai luottoyhteisö antaa takauksen asiakkaansa sitoumuksen täyttämiseksi. Tavallista on myös, että talletuspankki tai muu luotonantaja edellyttää kolmannen henkilön antavan takauksen tai esinevakuuden velallisen sitoumuksen täyttämiseksi. Luvun säännösten soveltamisesta tällaisiin sitoumuksiin säädetään ehdotetussa 1 luvun 2 a §:ssä.

Osuuskunnat, joiden pääasiallisena toimialana on vähittäiskauppa, saavat harjoittaa toimintansa rahoittamiseksi säästökassatoimintaa vastaanottamalla jäseniltään takaisin maksettavia euromääräisiä rahavaroja jäsen tileille. Säästökassatoimintaa koskevat osuuskuntalain (1488/2001) 21 luvun säännökset on kumottu 15 päivänä helmikuuta 2003 voimaan tulleella lailla osuuskuntalain muuttamisesta (72/2003), mutta edellä tarkoitettujen osuuskunnat saavat siirtymäsäännösten nojalla harjoittaa säästökassatoimintaa vielä kymmenen vuoden ajan. Myös jäsentilin tarjoaminen kuluttajalle on ehdotetussa luvussa tarkoitettu rahoituspalvelu.

Talletuspankit ja luottoyhteisöt voivat luottolaitoslain mukaan harjoittaa myös seuraavaa liiketoimintaa: maksujen periminen, notariaattitoiminta, luottotietotoiminta ja asuntosäästötoimintaan liittyvä asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitys. Nämä palvelut eivät ole kuitenkaan luonteeltaan rahoituspalveluja eikä niihin siten sovellettaisi ehdotetun luvun säännöksiä, vaikka niiden tarjoajana olisikin luottolaitos.

Eräät rahoituspalvelujen tarjoajat tarjoavat myös verkkotunnistepalveluja. Osa tunnistepalveluista on tarkoitettu pelkästään henkilöllisyyden varmistamiseen verkossa, osa palveluista liittyy rahoituspalvelujen käyttämiseen. Pelkät tunnistepalvelut eivät ole luvussa tarkoitettuja rahoituspalveluja eikä niiden etämyyntiin siten sovelleta ehdotetun luvun säännöksiä, vaan yleistä etämyyntiä koskevia

6 luvun säännöksiä. Jos taas verkkotunnuksesta sopiminen liittyy rahoituspalvelun käyttämiseen, sovelletaan ehdotetun luvun säännöksiä.

Muita rahoitusvälineitä, joihin luvun säännöksiä 8 kohdan mukaisesti sovelletaan, voivat olla esimerkiksi kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/1988) mukaiset vakioidut optiot ja termiinit sekä niihin rinnastettavat johdannais-sopimukset. Muita rahoitusvälineitä ovat myös sellaiset arvopaperit, joihin ei sovelleta arvopaperimarkkinalakia. Tällaisia ovat esimerkiksi sellaiset ulkomaiset arvopaperit, jotka eivät ole Suomessa julkisen kaupankäynnin kohteena. Samoin muita rahoitusvälineitä ovat sellaiset yksityisen osakeyhtiön osakkeet, jotka eivät ole arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettuna muun arvopaperien ostajien ja myyjien yhteensaattamiseksi ammattimaisesti järjestetyn yleisön käytettävissä olevan kaupankäyntimenettelyn kohteena.

Luvun säännökset täydentävät rahoituspalveluista ja rahoitusvälineistä annettuja muun lainsäädännön normeja, joista keskeisimmät mainitaan yleisperustelujen 3. jaksossa. Näitä muita säännöksiä sovelletaan rinnakkain ehdotettujen säännösten kanssa.

Teknisistä syistä ehdotetun luvun muissa säännöksissä käytetään vain käsitettä rahoituspalvelu. Säännökset kuitenkin koskevat ehdotetun 2 momentin mukaan myös rahoitusvälineitä.

2 §. *Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä tapauksissa.* Jos elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen etäsopimus koskee samankaltaisten rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista, luvun säännöksiä ei pykälän 1 momentin mukaan sovelleta tällaiseen sopimukseen perustuviin yksittäisiin palvelusuorituksiin. Momentti perustuu direktiivin 1 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan. Säännöksellä pyritään turvaamaan direktiivin yhtäläinen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa siitä riippumatta, pidetäänkö suoritettavaa rahoituspalvelujen sarjaa jäsenvaltion lain mukaan yhtenä sopimuksena vai erillisinä peräkkäisinä sopimuksina.

Momentti tulee sovellettavaksi esimerkiksi silloin, kun kuluttaja tekee tilisopimuksen,

maksu- tai luottokorttisopimuksen taikka omaisuudenhoidtosopimuksen. Luvun säännöksiä sovelletaan momentin mukaan kuluttajan tehdessä tällaisen sopimuksen, mutta ei sitä vastoin sopimuksen puitteissa tehtyihin yksittäisiin toimiin, kuten rahan tallettamiseen tai nostoon tililtä, tilisiirtoihin, laskujen maksamiseen, maksu- tai luottokortin käyttämiseen taikka osakkeiden tai muiden arvopapereiden myyntiin tai ostoon.

Momentti ei koske tapauksia, joissa kuluttaja on tehnyt elinkeinonharjoittajan kanssa sopimuksen saadakseen käyttöönsä henkilökohtaiset verkkotunnukset ja näiden tunnuksen avulla esimerkiksi avaa tilin tai tekee vakuutusopimuksen internetissä tai puhelimitse. Nämä sopimukset ovat uusia, erillisiä sopimuksia eivätkä perustu tunnuksia koskevaan sopimukseen. Näin ollen niihin sovelletaan ehdotetun luvun säännöksiä.

Jos osapuolet sopivat toistuvasti samanlaisista rahoituspalveluista, tiedonantovelvollisuutta koskevaa luvun 5—11 §:ää sovelletaan 2 momentin mukaan ainoastaan ensimmäiseen sopimukseen. Poikkeuksen muodostavat sellaiset tapaukset, joissa sopimusten välillä on ehtinyt kulua yhtä vuotta pidempi aika. Tällöin myös jälkimmäiseen sopimukseen sovelletaan tiedonantovelvollisuussäännöksiä. Momentti voi tulla sovellettavaksi esimerkiksi, jos kuluttaja ostaa osakkeita saman arvopaperinvälittäjän kautta useamman kerran tai merkitsee saman rahastoyhtiön hallintoimien sijoitusrahastojen osuuksia. Poikkeussäännös koskee vain ehdotetun luvun mukaisia tiedonantovelvoitteita: elinkeinonharjoittajan on joka tapauksessa aina täytettävä arvopaperimarkkinalaissa tai muussa erityislaissa säädetyt tiedonantovelvoitteet.

Momentti perustuu direktiivin 1 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan. Säännöksellä on haluttu välttää se, että kuluttajalle jouduttaisiin antamaan toistuvasti, lyhyin väliajoin samat tiedot. Tiedonantovelvollisuudesta ei olisi hyötyä kuluttajalle, vaan se olisi vain tarpeeton rasite elinkeinonharjoittajalle.

3 §. *Pakottavuus.* Pykälän mukaan luvun säännökset ovat kuluttajan hyväksi pakottavia. Periaate on sama kuin lain 5—10 luvussa. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa edellytetään, ettei direktiivin säännöksistä voida sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi.

4 §. *Määritelmät.* Pykälässä määritellään etämyynnin, etätarjontamenetelmän ja etäviestimen käsitteet. Määritelmät perustuvat direktiivin 2 artiklan a ja e kohtaan ja ne vastaavat 6 luvun 4 §:ään sisältyviä määritelmiä. Informaatioesitystä määritelmät toistetaan myös ehdotetussa luvussa.

Pykälän 1 momentin mukaan etämyynnillä tarkoitetaan rahoituspalvelun tarjoamista kuluttajalle elinkeinonharjoittajan järjestämän sellaisen etätarjontamenetelmän avulla, jossa sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltävään markkinointiin käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä. Osapuolten on saavutettava yksimielisyys sekä sopimukseen sitoutumisesta että sopimuksen sisällöstä tapaamatta toisiaan henkilökohtaisesti. Lisäksi edellytetään, että myös sopimuksen tekemistä edeltävät toimenpiteet, kuten rahoituspalvelun tarjonta ja muu markkinointi tehdään etäviestimillä. Käytetyt viestimet voivat markkinoinnin ja sopimuskentekoprosessin eri vaiheissa vaihdella. Markkinointiin saatetaan käyttää esimerkiksi internetiä ja sopimuksen tekemiseen puhelinta.

Etätarjontamenetelmä määritellään pykälän 2 momentissa. Sillä tarkoitetaan markkinointi- tai myyntitapaa, joka on järjestetty niin, että sen pääasiallisena tavoitteena voidaan katsoa olevan sopimusten tekeminen etäviestimen avulla. Etäviestimellä tarkoitetaan pykälän 3 momentin mukaan postia, puhelinta, televisiota, tietoverkkoa tai muuta välinettä, jonka avulla osapuolet voivat tehdä sopimuksen olematta yhtä aikaa läsnä.

Pykälässä tarkoitettulle etämyynnille on ominaista, että elinkeinonharjoittaja on järjestänyt toimintansa tai osan siitä etäsopimusten tekemistä silmällä pitäen. Tällaisesta järjestelystä on kysymys, jos elinkeinonharjoittaja markkinoi palvelujaan etäviestimellä ja on myös varautunut tekemään palvelua koskevia sopimuksia etäviestimellä. Tavanomaista on, että markkinoinnilla pyritään sopimusten tekemiseen sekä etäviestimien avulla että perinteisesti elinkeinonharjoittajan toimipisteissä. Sikäli kuin elinkeinonharjoittaja on varautunut tekemään sopimuksia etäviestimellä ja kuluttaja käyttää hyväkseen tarjottua mahdollisuutta, sovelletaan luvun säännöksiä tällaisissa tapauksissa siitä huolimatta, että markkinoinnin pääasiallisena ta-

voitteena ei välttämättä voida katsoa olevan sopimusten tekeminen etäviestimillä.

Pykälässä tarkoitettu etämyynnistä ei ole kysymys, jos elinkeinonharjoittaja vain satunnaisesti asiakaspalvelusyistä tekee rahoituspalveluja koskevia sopimuksia etäviestimellä. Etämyynnistä ei ole myöskään kysymys, jos kuluttajalle ei tarjota mahdollisuutta tehdä rahoituspalveluja koskevia sopimuksia etäviestimen avulla, vaan vain mahdollisuutta hoitaa sopimussuhteeseen liittyvää asiointia esimerkiksi puhelimitse. Etämyynnistä ei ole kysymys myöskään silloin, kun osapuolet sopivat jonkin aikaisemmin tehdyn sopimuksen ehtojen muuttamisesta. Luvun säännöksiä ei siis sovelleta, jos esimerkiksi kuluttaja ja luotonantaja sopivat puhelimitse kulutusluoton maksuaikataulun muuttamisesta.

5 §. *Tiedonantovelvollisuus ennen sopimuksen tekemistä.* Kuluttajalle on pykälän mukaan annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä 6—9 §:ssä säädetty tiedot elinkeinonharjoittajasta, tarjottavasta rahoituspalvelusta, etäsopimuksesta ja oikeus-suojakeinoista. Säännös perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohtaan. Sen tarkoituksena on varmistaa, että kuluttajalla on käytettävissään riittävät tiedot sopimukseen liittyvistä olennaisista seikoista ennen sopimuksen tekemistä.

Pykälässä säädetään lisäksi, että tiedot on annettava käytettyyn etäviestimeen sopivalla tavalla, selkeästi, ymmärrettävästi ja niin, että tietojen kaupallinen tarkoitus käy selvästi ilmi. Säännös perustuu direktiivin 3 artiklan 2 kohtaan. Vastaava periaate markkinoinnin kaupallisen tarkoituksen ilmaisemisesta on jo nykyisin kirjattu 2 luvun 1 a §:ään.

Tietojen antamisessa voidaan ottaa huomioon käytettävän etäviestimen soveltuvuus tiedonantotarkoituksiin. Ennakkotietoja ei ole välttämättä annettava yhdellä kertaa, jos se ei esimerkiksi käytettävän etäviestimen teknisten ominaisuuksien vuoksi ole tarkoituksenmukaista. Sallittua on esimerkiksi, että osa tiedoista lähetetään kuluttajan matkapuhelimeen tekstiviestinä ja että muut ennakkotiedot ovat saatavissa tekstiviestissä ilmoitetusta internet-osoitteesta. Keskeistä on, että kuluttajalla on kaikissa tapauksissa mahdollisuus perehtyä tietoihin ennen sopimuksen tekemistä.

Pykälässä säädetyt tiedonantovelvoitteet täydentävät muuhun lainsäädäntöön sisältyviä tiedonantovelvoitteita. Esimerkiksi elinkeinonharjoittajan, joka tarjoaa rahoituspalvelua internetissä, on noudatettava myös tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin sisältyviä tiedonantovelvoittamissäännöksiä. Jos tarjottavasta rahoituspalvelusta on erityissäännöksiä, elinkeinonharjoittajan on noudatettava myös niiden mukaisia tiedonantovelvoitteita.

6 §. *Ennakkotiedot elinkeinonharjoittajasta.* Pykälässä luetellaan tiedot, jotka kuluttajalle on annettava elinkeinonharjoittajasta. Tarkoituksena on, että kuluttaja pystyy luotettavasti tunnistamaan elinkeinonharjoittajan ja tarvittaessa helposti ja nopeasti ottamaan yhteyttä häneen, hänen edustajaansa ja toimintaa valvovaan viranomaiseen.

Pykälän 1 kohdan mukaan kuluttajalle on ilmoitettava elinkeinonharjoittajan nimi ja päätoimiala. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan a alakohtaan. Ennakkotiedoissa on ilmoitettava elinkeinonharjoittajan kaupparekisteriin tai vastaavaan julkiseen rekisteriin merkitty toimintanimi tai aputoiminimi. Eräät rahoituspalveluiden tarjoajat käyttävät markkinoinnissaan jotakin muuta, esimerkiksi yritysryhmään viittaavaa nimeä. Tällaisia nimiä saa edelleen käyttää, mutta lisäksi kuluttajalle on hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä ilmoitettava elinkeinonharjoittajan virallinen nimi. Ennakkotiedoista on siis käytävä selkeästi ilmi, kuka kuluttajan sopimuskumppani on.

Kuluttajalle on kohdan mukaan ilmoitettava myös elinkeinonharjoittajan maantieteellinen osoite sijoittautumisvaltiossa. Tällä osoitteella tarkoitetaan elinkeinonharjoittajan päätoimipaikan tai keskushallinnon käyntiosoitetta. Riittävää ei ole pelkästään postilokero-osoitteen tai sähköpostiosoitteen ilmoittaminen. Jos asiakassuhteiden hoitamista varten on sijoittautumisvaltiossa eri toimipaikka, on myös tämän toimipaikan käyntiosoite ilmoitettava.

Pykälän 2 kohdan mukaiset tiedot on annettava silloin, kun elinkeinonharjoittajalla on sivukonttori tai muu edustaja kuluttajan asuinpaikkavaltiossa. Kohdan mukaan ennakkotiedoissa on mainittava tällaisen sivukonttorin tai muun edustajan nimi sekä asia-

kassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan b alakohtaan.

Jos kuluttaja ei asioi suoraan elinkeinonharjoittajan kanssa, vaan tämän lukuun toimivan välittäjän tai asiamiehen kanssa, ennakkotiedoissa on pykälän 3 kohdan mukaan mainittava kyseisen välittäjän tai asiamiehen nimi, asiakassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite ja toiminnan edustaluonne. Ennakkotiedoista on siis selkeästi käytävä ilmi, että välittäjä tai asiamies ei ole itse rahoituspalvelun tarjoaja, mutta että hän toimii tämän lukuun. Vakuutusyhtiöiden asiamiehillä on jo nykyisin vastaava ilmoitusvelvollisuus vakuutusyhtiölain 14 a luvun 9 §:n 1 momentin nojalla. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan c alakohtaan.

Jos elinkeinonharjoittaja on merkitty kaupparekisteriin tai muuhun vastaavaan rekisteriin, kuluttajalle on pykälän 4 kohdan mukaan annettava tieto siitä, mikä rekisteri on kysymyksessä ja mikä elinkeinonharjoittajan yritys- ja yhteisötunnus kyseisessä rekisterissä on. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan d alakohtaan. Kohdassa tarkoitettuja muita rekistereitä ovat Suomessa yhdistysrekisteri ja säätiörekisteri. Jos elinkeinonharjoittajalla ei ole yritys- ja yhteisötunnusta, hänen on ilmoitettava muu vastaava tunnistus. Esimerkiksi niiden yhdistysten, joilla ei ole yritys- ja yhteisötunnusta, on ilmoitettava yhdistyksen rekisterinumero.

Jos rahoituspalvelun tarjoaminen edellyttää lupaa tai rekisteröintiä, kuluttajalle on pykälän 5 kohdan mukaan annettava asianomaisen valvontaviranomaisen yhteystiedot. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdan e alakohtaan. Rahoituspalvelun tarjoajan ollessa esimerkiksi Suomessa toimiluvan saanut talletuspankki tai muu luottolaitos on siis ilmoitettava Rahoitustarkastuksen yhteystiedot. Sama koskee sijoituspalveluyrityksiä. Vakuutusyhtiön, vakuutusyhdistyksen ja vakuutusvälittäjän on puolestaan annettava Vakuutusvalvontaviraston yhteystiedot. Ilmoitettava on ainakin valvontaviranomaisen käyntiosoite, posti- ja sähköpostiosoite sekä puhelin- ja telekopionumero.

7 §. *Ennakkotiedot rahoituspalvelusta.* Pykälässä säädetään tiedoista, jotka on annettava tarjottavasta rahoituspalvelusta. Kuluttajalle on pykälän 1 kohdan mukaan annettava kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan a alakohtaan. Tarkoituksena on, että kuluttaja saa objektiivisen ja mahdollisimman helppotajuisen kuvauksen tarjottavan rahoituspalvelun ominaisuuksista. Tavoitteena on, että annettujen tietojen pohjalta kuluttaja kykenee vertaamaan rahoituspalvelua muihin markkinoilla oleviin vastaviin palveluihin.

Yksinkertaisista rahoituspalveluista, kuten valuutanvaihdosta tai maksujenvälitystoimeksiannosta, riittää usein, että ennakkotiedoissa mainitaan vain rahoituspalvelun laji. Mitä monimutkaisemmasta rahoituspalvelusta on kysymys, sitä yksityiskohtaisempi selvitys on tarpeen. Sama koskee sellaisia uudempiä rahoituspalveluja, joita on vasta äskettäin ryhdytty tarjoamaan kuluttajille. Sijoitusneuvonnan osalta on puolestaan keskeistä mainita, onko kysymys puolueettomasta ja riippumattomasta neuvonnasta vai onko sijoitusneuvonnan tarjoajalla sidoksia muihin rahoituspalvelujen tarjoajiin.

Ennakkotiedoissa on pykälän 2 kohdan mukaan ilmoitettava rahoituspalvelun suorittamisesta kuluttajalta perittävien maksujen, korvausten ja muiden kulujen yhteismäärä eli siis rahoituspalvelun kokonaishinta. Jos kulujen täsmällistä määrää ei ole mahdollista ilmoittaa, kohdan mukaan on ilmoitettava kulujen määräytymisperusteet. Esimerkiksi arvopaperinvälitystä koskevissa ennakkotiedoissa voidaan ilmoittaa, että kuluina peritään tietty osuus ostettavien tai myytävien osakkeiden kauppahinnasta. Tavanomaista on myös, että sijoitusrahasto-osuuksien merkitsemisestä tai lunastamisesta perittävät kulut määräytyvät tiettyinä osuutena ostettavien tai myytävien sijoitusrahasto-osuuksien arvosta. Poikkeusta on tulkittava suppeasti. Aina kun kulujen yhteismäärän täsmällinen ilmoittaminen on mahdollista, se on tehtävä. Esimerkiksi pelkästään kilpailusyistä ei ole sallittua olla ilmoittamatta kulujen täsmällistä määrää. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan b alakohtaan.

Pykälän 2 kohdassa tarkoitettuihin kuluihin

luetaan mukaan vain sellaiset verot ja julkiset maksut, jotka suoritetaan elinkeinonharjoittajan välityksellä. Jos elinkeinonharjoittajan tiedossa on, että kuluttaja voi rahoituspalvelun johdosta joutua maksamaan muitakin veroja tai julkisia maksuja, ennakkotiedoissa on pykälän 3 kohdan mukaan oltava huomautus tällaisista mahdollisista muista veroista tai maksuista. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan d alakohtaan.

Esimerkiksi kun kuluttaja myy arvopapereita, hänelle on ilmoitettava, että hän voi joutua maksamaan luovutusvoittoveroa. Jos kysymys on muusta kuin arvopaperimarkkinainlain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetuista arvopaperin julkisesta kaupasta, ostaja on velvollinen suorittamaan arvopaperin luovutuksesta varainsiirtoveroa. Varainsiirtoverosta on ilmoitettava kohdan mukaisissa ennakkotiedoissa, jos elinkeinonharjoittaja ei peri veroa, vaan kuluttaja suorittaa sen itse veronsaajalle eli valtiolle. Vahinkovakuutusten osalta ilmoitettavana verona voi tulla kysymykseen vakuutusmaksuvero. Yleensä veron suorittaa vahinkovakuutuksen myöntänyt vakuutusyhtiö, mutta jos vakuutuksenantajan sijoittautumisvaltio on muu kuin ETA-valtio, vakuutuksenottaja on itse verovelvollinen. Vahinkovakuutuksia tarjoavan niin sanotun kolmannen valtion vakuutusyhtiön on siis mainittava ennakkotiedoissa vakuutusmaksuverosta.

Ennakkotiedoissa on pykälän 4 kohdan mukaan mainittava kulujen maksamista ja sopimuksen täyttämistä koskevat järjestelyt. Kohta vastaa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan f alakohtaa. Tältä osin on mainittava muun muassa maksuaika ja maksuehdot sekä elinkeinonharjoittajan suorituksen täyttämisaika ja -tapa. Jos näistä seikoista voidaan sopia yksilöllisesti, ennakkotiedoissa on mainittava siitä sekä tarvittaessa elinkeinonharjoittajan tavanomaisesta ehtokäytännöstä.

Pykälän 5 kohta vastaa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan g alakohtaa. Kohdan mukaan etäviestimen käyttämisestä syntyvät kulut on ilmoitettava, jos käyttämisestä veloitetaan perushintaa enemmän. Kuluista on ilmoitettava esimerkiksi, jos rahoituspalvelua tarjotaan niin sanotun lisä-

maksullisen puhelinpalvelun avulla. Viestimen käyttämisestä syntyviä tavallisia kuluja ei tarvitse ennakkotiedoissa ilmoittaa.

Pykälän 6 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on oltava huomautus rahoituspalveluun mahdollisesti liittyvästä riskistä menettää sijoitettavat varat ja mahdollisesta muusta erityisestä riskistä. Esimerkiksi osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet ovat sellaisia rahoitusvälineitä, joihin liittyy riski sijoitetun pääoman menettämisestä. Kohdassa tarkoitettu muu erityinen riski liittyy esimerkiksi johdannaissopimuksiin. Myös valuuttaluottoihin liittyy erityinen riski valuuttakurssien muuttumisen vuoksi.

Jos ennakkotiedoissa tai muussa markkinoitaiaineistossa kerrotaan rahoituspalvelun tai siihen liittyvän rahoitusväliseen aikaisemmasta arvonkehityksestä, on mainittava myös, että aikaisempi arvonkehitys ei ole tae tulevasta kehityksestä. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan c alakohtaan.

Pykälän 7 kohta vastaa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan e alakohtaa. Kohdan mukaan on ilmoitettava annettujen tietojen voimassaoloaikaa koskevat rajoitukset. Jos rahoituspalvelu esimerkiksi on saatavissa ilmoitetulla hinnalla vain tietyn ajan, hinnan voimassaoloaika on mainittava ennakkotiedoissa.

8 §. *Ennakkotiedot etäsopimuksesta.* Pykälässä säädetään tiedoista, jotka on annettava etäsopimuksesta. Pykälän 1 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on mainittava peruuttamisoikeudesta tai siitä, että sellaista ei lain mukaan ole. Peruuttamisoikeudesta ja sitä koskevista poikkeuksista säädetään ehdotetun luvun 12 ja 14 §:ssä. Kulutusluottojen peruuttamisesta säädetään 7 luvun 11 a ja 11 b §:ssä ja vakuutusten peruuttamisesta vakuutuslain 13 a §:ssä.

Ennakkotiedoissa on 2 kohdan mukaan mainittava peruuttamisaika, korvaus, joka kuluttajalta peritään peruuttamistapauksessa, taikka korvauksen määräytymisperusteet sekä muut peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevat ehdot ja ohjeet. Etämyyntiä koskevista yleisistä säännöksistä poiketen kuluttajalta voidaan vaatia maksu siitä suorituksesta, jonka hän on saanut ennen sopimuksen peruuttamista. Tämän vuoksi on tärkeää, että

kuluttajalle ilmoitetaan mahdollisesti perittävästä korvauksesta jo ennakolta. Jos ennakkotiedoissa ei ole korvausta tai sen määräytymisperusteita mainittu, kuluttajalta ei voida 15 §:n mukaan vaatia sitä. Peruuttamisoikeutta koskevista ohjeista on kerrottava, miten kuluttajan tulee menetellä halutessaan peruuttaa sopimuksen, esimerkiksi kenelle ja mihin osoitteeseen peruuttamisilmoitus on toimitettava.

Pykälän 1 ja 2 kohta perustuvat direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan a ja d alakohtaan. Ennakkotiedoissa on saman luetelmakohdan b alakohtaan perustuvan pykälän 3 kohdan mukaan ilmoitettava sopimuksen vähimmäiskesto, jos sopimus koskee rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista.

Ennakkotiedoissa on 4 kohdan mukaan ilmoitettava osapuolen mahdollinen oikeus irtisanoa tai purkaa sopimus taikka täyttää se ennenaikaisesti joko lain tai sopimusehdon perusteella ja näiden toimenpiteiden seuraamukset. Kuluttajalle on siis annettava tiedot sekä hänen oikeudestaan irtisanoutua sopimuksesta yksipuolisesti että palvelun tarjoajalla olevasta vastaavasta oikeudesta. Esimerkiksi kulutusluottoja koskevista ennakkotiedoissa on mainittava kuluttajalle 7 luvun 12 §:n mukaan kuuluvasta oikeudesta maksaa luotto ennenaikaisesti takaisin ja vakuutuksia koskevista ennakkotiedoissa vakuutuslainsäädännön mukaisesti ennakotiedot on annettu. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan c alakohtaan. Direktiivissä ei edellytetä, että kuluttajalle ilmoitetaan myös sopimusosapuolten lakiin perustuvasta irtisanomisoikeudesta. On kuitenkin tärkeää, että kuluttaja saa tiedon tällaisista oikeuksista siitä riippumatta, perustuvatko ne sopimukseen vai lakiin.

Ennakkotiedoissa on pykälän 5 kohdan mukaan ilmoitettava, minkä valtion lainsäädännön mukaisesti ennakkotiedot on annettu. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan e alakohtaan. Kohdassa ei säädetä siitä, minkä valtion lakia elinkeinonharjoittajan on noudatettava ennakkotietoja antaessaan. Säännös vain velvoittaa elinkeinonharjoittajan ilmoittamaan kuluttajalle, minkä valtion lakiin annetut tiedot pe-

rustuvat. Elinkeinonharjoittajan noudattama laki ei välttämättä ole EU:n jäsenvaltion laki, vaan se voi olla kolmannenkin valtion laki. Tämän vuoksi kohdassa viitataan yleisesti valtioon eikä, kuten direktiivissä, jäsenvaltioon. Mahdollista on, että annettavat tiedot perustuvat esimerkiksi osittain elinkeinonharjoittajan ja osittain kuluttajan kotivaltion lakiin. Tällöin molemmat valtiot on mainittava ennakkotiedoissa.

Pykälän 6 kohdan mukaan on ilmoitettava mahdolliset sopimusehdot sopimukseen sovellettavasta laista ja toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan f alakohtaan. Kuluttajasopimuksen osapuolet voivat vain hyvin rajoitetusti sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta ennen riidan syntymistä. Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeuden alalla koskevan neuvoston asetuksen mukaan (neuvoston asetusta (EY) N:o 44/2001) toimivaltaisesta tuomioistuimesta voidaan sopia asetuksesta poiketen vain, jos sopimus antaa kuluttajalle oikeuden nostaa kanteen muissa kuin asetuksessa säädettyissä toimivaltaisissa tuomioistuimissa tai jos kuluttajan ja hänen sopimusosapuolensa kotipaikka tai asuinpaikka oli sopimusta tehtäessä samassa jäsenvaltiossa ja sopimuksessa sovitaan, että tuon jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia. Samansisältöisiä määräyksiä on Brysselin yleissopimuksessa (Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitettu yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla), jota sovelletaan Tanskan ja muiden EU-valtioiden välisissä suhteissa, sekä EU-valtioiden ja ETA-valtioiden välisissä suhteissa sovellettavassa Luganon yleissopimuksessa (Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 allekirjoitettu yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla).

Toisin kuin toimivaltaisesta tuomioistuimesta, osapuolilla on lähtökohtaisesti oikeus vapaasti sopia sopimukseen sovellettavasta laista eli tehdä lakiviittaus. Lakiviittauksen vaikutuksia on kuitenkin kuluttajien suojaamiseksi rajoitettu. Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevia kysymyksiä selvitetään tarkemmin 17 §:n perusteluissa.

Ennakkotiedoissa on pykälän 7 kohdan mukaan mainittava, millä kielellä tai kielillä kuluttaja voi saada ennakkotiedot ja sopimusehdot pysyvällä tavalla ja mitä kieltä tai kieliä elinkeinonharjoittaja sitoutuu käyttämään sopimussuhteen aikana. Kohta perustuu direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohdan g alakohtaan.

9 §. *Ennakkotiedot oikeussuojakeinoista.* Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 4 luetelmakohtaan perustuvassa pykälässä säädetään ennakkotiedoista, jotka on annettava oikeussuojakeinoista. Kuluttajalle on pykälän 1 kohdan mukaan ilmoitettava, onko hänen käytettävissään tuomioistuimen ulkopuolisia oikeussuojamenettelyjä. Jos tällaisia menettelyjä on, ennakkotiedoista on käytävä ilmi, mitkä nämä menettelyt ovat. Tarjottavasta rahoituspalvelusta riippuen kuluttajan käytettävissä voivat Suomessa olla kuluttajavalituslautakunta, Arvopaperilautakunta tai Vakuumuslautakunta. Lisäksi kuluttajalle on ilmoitettava, miten hän voi käyttää näitä menettelyitä. Mainittava on ainakin, missä muodossa hakemus tai valitus on tehtävä, mihin se on toimitettava ja mistä on saatavissa lisätietoja menettelystä. Jos kuluttajan käytettävissä ei ole tällaisia oikeussuojamenettelyjä, ennakkotiedoissa on mainittava niiden puuttumisesta.

Kuluttajalle on pykälän 2 kohdan mukaan ilmoitettava sellaiset kuluttajia suojaavat vakuusrahastot tai muut korvausjärjestelyt, jotka eivät perustu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Kohdassa tarkoitettuja korvausjärjestelyjä ovat esimerkiksi Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskunnan, SOK:n jäsenosuuskuntien järjestämät kaksi keskinäistä takausrengasta: alueosuuskaupat takaavat muiden alueellisten osuuskauppojen sitoumukset säästökassatallettajille ja paikallisosuuskaupat puolestaan muiden paikallisten osuuskauppojen sitoumukset. Jos siis kysymys on säästökassatoiminnasta ja palvelun tarjoajana on takausrenkaaseen kuuluva SOK:n jäsenosuuskunta, ennakkotiedoissa on ilmoitettava takausrenkaasta. Kohdan mukainen ilmoitusvelvollisuus ei koske Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvia korvausjärjestelyjä, kuten talletussuojarahastoa tai sijoittajien korvausrahastoa.

10 §. *Ennakkotiedot puhelinmyynnissä.* Py-

kälä sisältää puhelinmyyntiä koskevia erityissäännöksiä. Puhelinmyynnillä tarkoitetaan pykälässä perinteistä puhelinmyyntiä, jossa elinkeinonharjoittaja suullisesti tarjoaa rahoituspalveluja. Pykälän säännöksiä ei sovelleta tekstiviesteillä tarjottaviin rahoituspalveluihin.

Heti keskustelun alussa on 1 momentin mukaan ilmoitettava elinkeinonharjoittajan nimi, kuluttajan kanssa asioivan henkilön nimi sekä puhelun kaupallinen tarkoitus. Momentti perustuu direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan a luetelmakohtaan, mutta poikkeaa hieman direktiivistä. Direktiivissä ei edellytetä, että henkilön on heti puhelinkeskustelun alussa ilmoitettava nimensä, vaan se voitaisiin ilmoittaa vasta myöhemmin. Direktiivistä on katsottu aiheelliseksi poiketa, koska hyvän tavan mukaista on, että puhelinkeskustelun osapuolet esittäytyvät heti keskustelun alussa.

Kuluttajalle on ehdotuksen 6—9 §:n mukaan annettava tiedot yhteensä 21 eri seikasta. Puhelinkeskustelussa näin laajan tietomäärän antaminen ei välttämättä kaikissa tapauksissa ole tarkoituksenmukaista, esimerkiksi jos kuluttaja tarvitsee ulkomaanmatkaa varten kiireellisesti matkavakuutuksen ja matkavaluuttaa. Tämän vuoksi 2 momentissa säädetään, että kaikkia näitä tietoja ei tarvitse antaa puhelimitse, jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu. Momentti vastaa direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan b luetelmakohtaa. Kaikki tiedot on joka tapauksessa annettava toimitettaessa ennakkotiedot ja sopimusehdot kuluttajalle 11 §:n mukaisesti kirjallisesti tai sähköisesti.

Kuluttajan on kuitenkin tärkeää saada sopimuksesta päättämisen kannalta kaikkein olennaisimmat tiedot. Tämän vuoksi elinkeinonharjoittajan on 2 momentin mukaan aina annettava seuraavat tiedot: kuluttajan kanssa puhuvan henkilön suhde elinkeinonharjoittajaan, kuten onko hän elinkeinonharjoittajan palveluksessa vai elinkeinonharjoittajan lukuun toimiva asiamies, muu edustaja tai välittäjä, kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista, rahoituspalvelun kokonaishinta, huomautus rahoituspalvelun hankkimiseen liittyvistä sellaisista veroista ja julkisista maksuista, joita ei suoriteta elinkeinonharjoittajalle, ja tiedot peruuttamisoikeudesta.

Tiedonantovelvoitteet vastaavat 7 §:n 1—3 kohdan ja 8 §:n 1 ja 2 kohdan mukaisia tiedonantovelvoitteita.

Jos kuluttajalle annetaan vain osa ennakkotiedoista, hänelle on momentin mukaan ilmoitettava, että lisätietoja on pyynnöstä saatavissa ja minkä tyyppistä tietoista on kysymys. Riittävää on, että saatavissa olevista lisätiedoista annetaan pääpiirteittäinen selvitys.

11 §. *Ennakkotietojen ja sopimusehtojen toimittaminen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.* Elinkeinonharjoittajan on pykälän 1 momentin mukaan toimitettava kaikki ennakkotiedot ja sopimusehdot kuluttajalle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Säännös perustuu direktiivin 5 artiklan 1 kohtaan ja 2 artiklan f kohtaan. Tarkoituksena on turvata se, että kuluttaja saa keskeiset tiedot rahoituspalvelusta ja sitä tarjoavasta elinkeinonharjoittajasta siten, että hän voi säilyttää tiedot ja tarvittaessa vedota niihin.

Jos ennakkotiedot ja sopimusehdot toimitetaan sähköisesti, olennaista on, että kuluttaja saa ne henkilökohtaisesti ja että hänellä on tosiasiallinen mahdollisuus tallentaa ja toisintaa ne. Ennakkotiedot ja sopimusehdot voidaan lähettää kuluttajalle esimerkiksi sähköpostitse. Esimerkiksi henkilökohtaisessa verkkopankkipalvelussa momentin mukainen tietojenantovelvollisuus voidaan täyttää siten, että ohjelma ohjaa kuluttajan ennen sopimuksen tekemistä tallentamaan ja tulostamaan ennakkotiedot ja sopimusehdot. Tulostettavissa ja tallennettavissa on oltava niin vakioehdot kuin yksilöllisesti sovitut ehdot. Vastaavalla tavalla tiedonantovelvollisuus voidaan toteuttaa myös, jos sopimus tehdään elinkeinonharjoittajan avoimilla internet-sivustoilla. Tiedonantovelvollisuutta täytettäessä on otettava kuitenkin huomioon se, että erityisesti yksilöllisesti sovitut sopimusehdot voivat sisältää salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja. Tietoturvallisuusvaatimukset saatavatkin asettaa rajoituksia sille, miten momentin mukainen tiedonantovelvollisuus voidaan toteuttaa.

Elinkeinonharjoittajan on momentin mukaan annettava pysyvällä tavalla paitsi sopimusehdot ja 6—9 §:ssä mainitut ennakkotie-

dot myös ne tiedot, jotka hän on muun lain-säädännön nojalla velvollinen antamaan kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä. Eräiden säännösten mukaan tiedot on pidettävä asiakkaiden saatavilla, mutta niitä ei ole annettava ilman eri pyyntöä. Esimerkiksi arvopaperimarkkinain mukaan markkinointiaineistossa on viitattava tarjous- tai listalleottoesitteeseen ja mainittava paikka, josta esitettyä saa. Samantyyppinen säännös rahastoestiteestä sisältyy sijoitusrahastolakiin. Momentilla ei ole vaikutusta tämän kaltaisten säännösten mukaisiin velvoitteisiin. Myös etämyynnissä riittää siis, että kuluttajalla on halutessaan mahdollisuus tutustua näihin esitteisiin.

Toisin kuin etämyyntiä yleisesti koskevan 6 luvun 14 §:n mukaan, ennakkotiedot ja sopimusehdot on momentin mukaan annettava jo ennen sopimuksen tekemistä. Tarjottavan rahoituspalvelun ominaisuudet ja sopimuksen muu sisältö määräytyvät markkinoinnissa annettujen tietojen ja sopimusehtojen perusteella. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuluttaja saa sopimusehdot ja muut ennakkotiedot pysyvällä tavalla jo ennen sopimuksen tekemistä. Näin kuluttajalla on paremmat mahdollisuudet perehtyä tarjottuun rahoituspalveluun ja harkita, soveltuuko se hänen tarpeisiinsa ja onko se hinnaltaan ja muilta ehdoiltaan kilpailukykyinen verrattuna muihin markkinoilla oleviin vastaaviin palveluihin.

Ennakkotietoja ja sopimusehtoja ei kuitenkaan aina tarvitse antaa pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä. Jos sopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviesintä käyttäen, että ennakkotietojen ja sopimusehtojen antaminen pysyvällä tavalla ei ole teknisesti mahdollista ennen sopimuksen tekemistä, tiedot ja sopimusehdot voidaan 2 momentin mukaan antaa tällä tavalla vasta sopimuksen tekemisen jälkeen. Momentti perustuu direktiivin 5 artiklan 2 kohtaan.

Momentin tarkoituksena on mahdollistaa se, että kuluttaja voi halutessaan tehdä rahoituspalvelua, esimerkiksi vahinkovakuutusta koskevan sopimuksen niin, että sopimus tulee heti voimaan. Momentti tulee tyypillisesti sovellettavaksi silloin, kun sopimus tehdään puhelimitse.

Jos kuluttaja sopimussuhteen aikana pyytää sopimusehtoja paperilla, elinkeinonharjoitta-

jan on 3 momentin mukaan toimitettava ne kuluttajalle. Momentti perustuu 5 artiklan 3 kohdan ensimmäiseen virkkeeseen. Rahoituspalvelua koskevat sopimukset voivat olla voimassa useita vuosia, pisimmillään vuosikymmeniäkin. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuluttajalla on oikeus saada sopimusehdot myös paperilla esimerkiksi, jos alun perin sähköisesti toimitetut sopimusehdot eivät ole enää kuluttajan käytettävissä tekniikan kehittymisen vuoksi.

12 §. *Peruuttamisoikeus.* Pykälän 1 momentin mukaan kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus ilmoittamalla siitä elinkeinonharjoittajalle 14 päivän määräajassa. Säännös vastaa direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa.

Peruuttaminen on kuluttajalle kuuluva oikeus, eikä sen käyttämiselle tarvitse ilmoittaa mitään syytä. Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen, häneltä voidaan vaatia vain 15 §:n mukainen korvaus ennen peruuttamista mahdollisesti suoritetusta palvelusta. Mitään sanktioluonteista korvausta tai hyvitystä ei kuluttajalta peruuttamisen johdosta voida periä.

Peruuttamisaika alkaa yleensä sopimuksen tekemisestä. Jos ennakkotiedot ja sopimusehdot on toimitettu kuluttajalle pysyvällä tavalla sopimuksen tekemisen jälkeen, peruuttamisaika alkaa kuitenkin vasta tästä myöhemmästä ajankohdasta. Ennakkotiedot ja sopimusehdot saatetaan toimittaa kuluttajalle eri aikaan. Tällöin peruuttamisaika alkaa vasta siitä, kun kuluttaja on saanut sekä ennakkotiedot että sopimusehdot pysyvällä tavalla. Säännökset perustuvat direktiivin 6 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan. Tarkoituksena on, että kuluttajan harkinta-aika alkaa vasta, kun hänellä on käytettävissään sopimusehdot ja keskeiset tiedot elinkeinonharjoittajasta, tarjotusta rahoituspalvelusta, sopimuksen sisällöstä ja oikeuksistaan sellaisessa muodossa, että hän voi niihin huolellisesti perehtyä.

Jos elinkeinonharjoittaja laiminlyö toimittaa ennakkotiedot ja sopimusehdot kuluttajalle pysyvällä tavalla, 14 päivän määräaika ei ala kulua ja kuluttajalla saattaa säilyä oikeus peruuttaa sopimus hyvinkin pitkän ajan. Jos elinkeinonharjoittaja myöhemmin havaitsee laiminlyöntinsä ja korjaa sen, momentissa säädetty peruuttamisaika alkaa kulua ja se

päätyy, kun 14 päivää on kulunut siitä, kun kuluttaja on saanut sopimusehdot ja ennakkotiedot pysyvällä tavalla.

Peruuttamisilmoituksen muodolle ei ole laissa asetettu vaatimuksia. Ilmoitus on kuitenkin suositeltavaa tehdä kirjallisesti tai muutoin siten, että kuluttaja voi tarvittaessa todistaa peruuttaneensa sopimuksen. Kuluttajan on peruuttamisesta ilmoittaessaan noudatettava ennakkotiedoissa annettuja ohjeita esimerkiksi siitä, kenelle elinkeinonharjoittajan organisaatiossa ilmoitus on toimitettava. Ennakkotiedoissa annettavat ohjeet eivät saa olla sellaiset, että ne ilman perusteltua syytä vaikeuttavat tai hankaloittavat peruuttamisoikeuden käyttämistä.

Peruuttamisajan laskemiseen ja peruuttamisoikeuden käyttämiseen vaikuttavia muita säännöksiä on ehdotetuissa 12 luvun 1 c ja 1 e §:ssä.

Luvun peruuttamisoikeutta koskevia säännöksiä ei pykälän 2 momentin mukaan sovelleta kulutusluottoihin eikä vakuutus sopimukseen, vaan kulutusluottoihin sovelletaan 7 luvun ja vakuutus sopimukseen vakuutus sopimuslain säännöksiä.

13 §. *Liitännäissopimuksen peruuntuminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään tapauksista, joissa rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen liittyy toista palvelua koskeva etäsopimus. Tyypillisiä tällaisia liitännäissopimuksia ovat lainaturvavakuutukset ja takaus- ja panttaussitoumukset. Tarjolla on myös esimerkiksi maksu- ja luottokortteja, joihin liittyy matkavakuutus.

Liitännäissopimus peruuntuu momentin mukaan ilman eri toimenpiteitä kuluttajan peruuttaessa pääsopimuksen, jos myös liitännäissopimuksen tarjoajana on pääsopimuksen tehnyt elinkeinonharjoittaja. Liitännäissopimus peruuntuu ilman eri toimenpiteitä myös, jos liitännäissopimuksen tarjoaa kolmas pääsopimuksen tehneen elinkeinonharjoittajan ja kolmannen välisen sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella. Momentti perustuu direktiivin 6 artiklan 7 kohdan toiseen alakohtaan. Koska pääsopimuksen tehnyt elinkeinonharjoittaja on osallisena myös liitännäissopimuksen järjestämisessä, kuluttajalle ei ole tarpeellista asettaa velvollisuutta ilmoittaa erikseen liitännäissopimuksen peruuntumisesta. Pääsopimuksen tehneen elinkeinon-

harjoittajan on huolehdittava siitä, että liitännäissopimuksen tehnyt elinkeinonharjoittaja saa tiedon sopimuksen peruuntumisesta.

Velan vakuudeksi voidaan antaa takauslaista ilmenevin rajoituksin yleistakaus tai yleispanttaus. Yleistakauksella ja yleispanttauksella tarkoitetaan sellaista vakuussitoumusta, joka ei koske vain yksilöityä päävelkaa. Jos luottosopimus, jonka vakuutena yleistakaus tai yleispanttaus on, peruutetaan, tällainenkin vakuus peruuntuu. Jos yleistakaus tai yleistakauspanttaus on myös muiden luottojen maksamisen vakuutena, se jää voimaan niiden luottojen vakuudeksi, joita ei ole peruutettu.

Pykälän 2 momentissa viitataan 6 luvun 24 §:ään ja 10 luvun 12 §:ään, joissa on säännöksiä luottosopimuksen peruuntumisesta silloin, kun luottosopimus liittyy kotimyynti- tai etämyyntisopimukseen taikka aikaosuusasunnon kauppasopimukseen. Luottosopimus peruuntuu näiden erityissäännösten nojalla kustannuksitta. Momentti perustuu direktiivin 6 artiklan 7 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

14 §. *Peruuttamisoikeutta koskevat rajoitukset.* Pykälässä säädetään peruuttamisoikeutta koskevista poikkeuksista, ja se perustuu direktiivin 6 artiklan 2 kohdan a ja c alakohtiin. Pykälän 1 kohdan mukaan peruuttamisoikeutta ei ole, kun rahoituspalvelun tai siihen liittyvän rahoitusvälineen hinta tai arvo riippuu rahoitusmarkkinoilla tapahtuvista sellaisista muutoksista, joihin elinkeinonharjoittaja ei voi vaikuttaa. Tyypillisiä rahoituspalveluja, joita kuluttajalla ei ole oikeutta peruuttaa, ovat pörssiosakkeiden osto- tai myyntitoimeksianto tai sijoitusrahasto-osuuksien osto- tai myyntisopimus. Poikkeus koskee myös valuutanvaihtosopimuksia.

Pykälän 2 kohdan mukaan kuluttajalla ei ole peruuttamisoikeutta myöskään silloin, kun sopijapuolet ovat jo täyttäneet sopimusvelvoitteensa kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä. Säännös tulee sovellettavaksi esimerkiksi maksujenvälitys-toimeksiannoissa, jos välitettävät varat on peruuttamisaikana kuluttajan toimeksiannon mukaisesti jo toimitettu vastaanottajalle.

15 §. *Korvaus ennen peruuttamista suoritetusta palvelusta.* Kuluttajalta voidaan pykälän mukaan vaatia korvaus siitä rahoituspalvelusta, jonka elinkeinonharjoittaja on sopi-

muksen mukaisesti suorittanut ennen kuin kuluttaja on peruuttanut sopimuksen. Pykälä perustuu direktiivin 7 artiklan 1 kohtaan.

Olennaista on, että perittävä korvaus ei saa olla sanktio peruuttamisoikeuden käyttämisestä, vaan vain maksu elinkeinonharjoittajan tosiasiallisesti suorittamasta sopimuksenmukaisesta palvelusta. Sanktioluonteisten korvausten estämiseksi pykälän 1 momentissa säädetään, että korvaus ei saa ylittää määrää, joka saadaan vertaamalla suoritettua palvelua sopimuksessa tarkoitettuihin palveluihin kokonaisuudessaan. Jos esimerkiksi rahoituspalvelusta peritään vuosipalkkiona 100 euroa ja elinkeinonharjoittaja on suorittanut rahoituspalvelua kaksi viikkoa, perittävä korvaus ei saa olla suurempi kuin 14/365 vuosikorvauksesta, eli vajaat neljä euroa. Eräissä rahoituspalveluissa on tavanomaista periä heti sopimussuhteen alussa erillinen kertakorvaus sopimuksen perustamisesta aiheutuvista kuluista. Ehdotettu momentti merkitsee sitä, että tämän tyyppisiä kuluja ei olisi peruuttamistapauksessa mahdollista vaatia kuluttajalta kokonaisuudessaan. Häneltä voitaisiin vaatia ainoastaan peruuttamisaikaa vastaava suhteellinen osuus niistä.

Kuluttajalta ei voida 2 momentin mukaan vaatia mitään korvausta, jos korvauksesta tai sen määräytymisperusteista ei ole ennen sopimuksen tekemistä ilmoitettu kuluttajalle 8 tai 10 §:n mukaisesti. Kuluttajan on jo ennen sopimuksen tekemistä saatava tietää, mitä hän joutuu maksamaan sopimuksen peruuttaessaan. Kuluttajan ei myöskään tarvitse maksaa suorituksesta, jos sopimuksen täyttäminen on ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä.

Peruuttamisoikeus koskee myös talletussopimuksia. Jos kysymys on määräaikaisesta talletuksesta, pankki voi sovitun koron sijasta maksaa talletukselle peruuttamisajalta alhaisempaa korkoa, esimerkiksi pankin käyttötilleille maksamaa korkoa. Näin voidaan kuitenkin menetellä vain, jos alemmasta korosta on ilmoitettu kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä.

16 §. *Suoritusten palauttaminen.* Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen, hänellä on 1 momentin mukaan velvollisuus 30 päivän määräajassa palauttaa kaikki sopimuksen perus-

teella saamansa maksut ja muu omaisuus. Määräaika alkaa kulua siitä, kun kuluttaja on lähettänyt peruuttamisilmoituksen. Momentti perustuu direktiivin 7 artiklan 5 kohtaan.

Jos kuluttaja ei määräajassa palauta saamiensa suorituksia, peruuttaminen momentin mukaan raukeaa. Kuluttajalla on kuitenkin oikeus pidättäytyä maksujen ja muun omaisuuden palauttamisesta, kunnes elinkeinonharjoittaja on täyttänyt oman vastaavan velvollisuutensa. Säännösten tarkoituksena on turvata osapuolten asema peruuttamistapauksissa. Pidättäytymisoikeutta vastaava säännös on muun muassa kauppalaissa (355/1987). Direktiivissä ei ole vastaavia säännöksiä.

Kuluttajan palautusvelvollisuus tulee käytännössä kysymykseen kulutusluotoissa, joita koskevat säännökset ovat 7 luvussa. Palautusvelvollisuudesta ehdotetaan säädettäväksi kuitenkin myös käsiteltävässä 6 a luvussa siltä varalta, että vastaisuudessa kehitetään kulutusluottojen lisäksi muita sellaisia rahoituspalveluja, joissa kuluttajan tulisi palauttaa sopimuksen nojalla saamiaan suorituksia.

Elinkeinonharjoittajalla on puolestaan 2 momentin mukaan velvollisuus palauttaa viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua kuluttajalle kaikki sopimuksen perusteella saamansa maksut ja muu omaisuus. Määräaika alkaa siitä, kun elinkeinonharjoittaja on saanut peruuttamisilmoituksen. Elinkeinonharjoittaja saa vähentää palautettavista maksuista sen korvauksen, joka hänellä on 15 §:n mukaan oikeus periä kuluttajalta jo suoritetusta palvelusta. Momentti perustuu direktiivin 7 artiklan 4 kohtaan. Jos elinkeinonharjoittaja ei määräajassa palauta saamiaan suorituksia, kuluttajalla on oikeus saada viivästyneelle määrälle korkolain (633/1982) mukaista viivästyskorkoa.

Momentti koskee myös 13 §:ssä tarkoitetun liittännäissopimuksen elinkeinonharjoittajaa, esimerkiksi lainaturvavakuutuksen osapuolena olevaa vakuutusyhtiötä. Maksujen palauttamiselle säädetty 30 päivän määräaika alkaa tällöinkin siitä, kun pääsopimuksen tehnyt elinkeinonharjoittaja on saanut peruuttamisilmoituksen.

17 §. *Lakiviittauksia koskeva rajoitus.* Pykälässä rajoitetaan osapuolten oikeutta sopia etäsopimukseen sovellettavasta laista eli tehdä lakiviittaus. Pykälä tulee sovellettavaksi

silloin, kun sopimukseen lakiviittauksen puuttuessa sovellettaisiin ETA-valtiossa voimassa olevia säännöksiä rahoituspalvelujen etämyynnistä. Pykälä perustuu direktiivin 12 artiklan 2 kohtaan. Säännöksen tarkoituksena on estää direktiivin mukaisen kuluttajansuojan kiertäminen valitsemalla sovellettavaksi laiksi muun kuin ETA-valtion laki. Vastaavia säännöksiä on nykyisin 4 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 29 a §:ssä, 6 luvun 19 §:ssä ja 10 luvun 2 §:n 2 momentissa.

Sopimukseen sovellettavasta laista määrätään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisessä yleissopimuksessa (Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoitettavaksi avattu yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista, jäljempänä *Rooman yleissopimus*). Pääperiaatteena Rooman yleissopimuksessa on sopimusvapaus: sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet. Kuluttajasopimuksissa lakiviittauksella on kuitenkin rajoitettu vaikutus. Kuluttaja säilyttää asuinpaikkavaltionsa pakottavan lainsäädännön antaman suojan, jos sopimuksella on määrättyjä liittymiä tähän valtioon. Tällaisia liittymiä ovat muun muassa asuinpaikkavaltiossa kuluttajalle osoitettu tarjous tai mainonta ja kuluttajan omat tässä valtiossa toteuttamat toimenpiteet sopimuksen tekemiseksi. Jos lakiviittaukselta ei ole tehty ja jos sopimuksella on edellä mainittuja liittymiä kuluttajan asuinpaikkavaltioon, sovelletaan tämän valtion lakia.

Rooman yleissopimuksessa tarkoitettuina kuluttajasopimuksina ei pidetä arvopaperikauppaa eikä luoton myöntämistä muuhun tarkoitukseen kuin tavaroiden tai palveluiden kauppaan. Näihin sopimuksiin sovelletaan yleissopimuksen yleisiä määräyksiä lainvalinnasta. Niiden mukaisesti sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy. Oletuksena on, että sopimus liittyy läheisimmin sen valtion lakiin, jossa sopimuksen luonteenomaisen suorituksen toimittamisesta vastaavan osapuolen eli siis yleensä elinkeinonharjoittajan asuinpaikka tai keskushallinto sijaitsee.

Vakuutus sopimuksia koskevia erityissäännöksiä on toisen vahinkovakuutusdirektiivin (toinen neuvoston direktiivi 88/357/ETY muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta

koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelun tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta) 7 ja 8 artiklassa ja henkivakuutusdirektiivin 32 artiklassa. Nämä yhteisösäännökset on Suomessa pantu täytäntöön eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain (91/1993) säännöksillä. Lain säännöksiä sovelletaan, kun vahinkovakuutuksen kattama riski tai henkivakuutuksen ottajan vakinainen asuinpaikka sijaitsee ETA-valtiossa.

Henkivakuutus sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa vakuutuksenottajalla on vakinainen asuinpaikka. Sovellettavasta laista on henkivakuutus sopimuksessa mahdollista sopia vain hyvin rajoitetusti. Vahinkovakuutus sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa vakuutuksenottajalla on vakinainen asuinpaikka, jos myös riski sijaitsee tässä valtiossa. Muussa tapauksessa sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy. Sopimuksen oletetaan liittyvän läheisimmin siihen valtioon, jossa riski sijaitsee, jollei muuta näytetä. Vahinkovakuutus sopimuksessa voidaan sopia lakiviittauksesta vakuutuksenottajan vakinaisen asuinpaikan lakiin. Jos riski ei sijaitse mainitussa valtiossa, voidaan sopia lakiviittauksesta myös sen valtion lakiin, missä riski sijaitsee. Lisäksi lakiviittauksesta voidaan rajoitetta sopia, jos se jommankumman edellä mainitun lain mukaan on sallittua.

Jos sopimukseen tulisi edellä mainittujen säännösten mukaan sovellettavaksi jonkun ETA-valtion laki, lakiviittauksella ei pykälän mukaan voi syrjäyttää rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevia ETA-valtion säännöksiä, jos niissä suojataan kuluttajaa tehokkaammin kuin sen valtion laissa, johon lakiviittaus on tehty. Sopimukseen voivat siten tulla sovellettaviksi kahden eri oikeusjärjestyksen säännökset: sen valtion laki, johon lakiviittaus on tehty, ja lakiviittauksella syrjäytetyt ETA-valtion säännökset siltä osin kuin ne johtavat kuluttajan kannalta parempaan tulokseen.

18 §. *Kuluttajan oikeus vaihtaa käytettävää etäviestintä.* Pykälän mukaan kuluttajalla on asioidessaan elinkeinonharjoittajan kanssa

oikeus käyttää muutakin etäviestintä kuin mitä hän käytti sopimusta tehtäessä. Edellytyksenä kuitenkin on, että muun etäviestimen käyttö ei ole ristiriidassa tehdyn sopimuksen tai rahoituspalvelun luonteen kanssa. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 5 artiklan 3 kohdan toinen virke. Jos kuluttaja on esimerkiksi tehnyt verkkopankkisopimuksen, hän ei voi vaatia muun viestimen käyttämistä sopimuksen piiriin kuuluvissa asioissa, koska se olisi vastoin tehdyn sopimuksen luonnetta. Jos etäviestimen vaihtamisen rajoittamiseen ei ole tällaista sopimuksen tai rahoituspalvelun luonteesta johtuvaa perusteltua syytä, sopimuksella ei voida rajoittaa kuluttajan pykälään perustuvaa vaihto-oikeutta.

7 luku. **Kulutusuotot**

3 §. Pykälään lisätään uusi 2 momentti, jossa tilin taikka muun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön oikeuttava tunnistaminen rinnastetaan 19 §:ää sovellettaessa tililuoton käyttöön oikeuttavaan tunnistamiseen. Luvun 19 §:ssä säädetään tilinhaltijan vastuusta silloin, kun luottokorttia tai muuta tililuoton käyttöön oikeuttavaa tunnistetta on käytetty oikeudetta. Pykälän säännöksiä on oikeuskäytännössä sovellettu analogisesti pankkikortteihin. Uuden momentin mukaan säännökset koskisivat myös esimerkiksi verkkopankkitunnuksia, jotka mahdollistavat tilin käytön taikka osakkeiden tai sijoitusrahasto-osuuksien ostamisen tai myymisen verkossa. Momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 8 artikla pankkikorttien osalta. Muilta osin sääntely ei perustu direktiiviin.

11 a §. Pykälässä säädetään kuluttajan oikeudesta peruuttaa kulutusluottosopimus, ja sillä pannaan täytäntöön direktiivin 6 ja 7 artikla kulutusluottojen osalta. Peruuttamisaika on pykälän 1 momentin mukaan 14 päivää. Määräaika alkaa kulua sopimuksen tekemisestä tai siitä myöhemmästä ajankohdasta, jona kuluttaja on saanut 6 a luvussa tarkoitettua ennakkotiedot ja 10 §:ssä tarkoitettua kapaleen luottosopimuksesta pysyvällä tavalla.

Kuluttajalla ei 2 momentin mukaan ole oikeutta peruuttaa sopimusta, jos sopijapuolet ovat jo täyttäneet sopimusveloitteensa. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 6 artiklan 2 kohdan c alakohta. Käytännössä

poikkeuksella on vain vähäinen merkitys. Se tulee sovellettavaksi vain, jos luotto on sovittu maksettavaksi takaisin kokonaisuudessaan peruuttamisaikana.

Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, häneltä saa 3 momentin mukaan vaatia korvauksena luoton todellisen vuosikoron ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä. Säännös vastaa sisällöltään 6 luvun 15 §:ää. Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan 2 §:n 7 kohdan mukaan korkoprosenttia, joka saadaan laskemalla luottokustannukset vuosikorkona luoton määrälle lyhennykset huomioon ottaen. Tarkempia säännöksiä vuosikoron laskemisesta erityyppisten luottojen osalta on kuluttajansuojalain 7 luvun eräiden säännösten soveltamisesta annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä (874/1986). Sopimuksen peruuttamisen vaikutukset poikkeavat siten luoton ennenaikaisesta maksamista koskevista säännöksistä. Niiden mukaan kuluttajalta voidaan vaatia luoton perustamisesta aiheutuneet kohtuulliset kulut kokonaisuudessaan ja eräissä tapauksissa myös korkotason alentumiseen perustuva korvaus.

Kuten muissakin rahoituspalveluissa, korvauksen periminen edellyttää, että korvauksesta tai sen määräytymisperusteista on ilmoitettu kuluttajalle ennakolta. Korvausta ei saa vaatia, jos varat on maksettu kuluttajalle ennen peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

11 b §. Pykälässä säädetään suoritusten palauttamisesta, kun luottosopimus peruutetaan. Säännökset vastaavat 6 a luvun 16 §:n säännöksiä.

12 luku. **Erinäisiä säännöksiä**

1 c §. *Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin ja asiakirjoihin.* Ehdotetun 1 momentin mukaan riski virheilmoituksen taikka sopimuksen purkamista tai peruuttamista koskevan ilmoituksen perille tulosta on vastaanottajalla. Kysymys on lähinnä lakiteknisestä muutoksesta, jolla nykyisin hajallaan olevat säännökset kootaan yhteen momenttiin. Uutta on se, että momenttia sovelletaan myös, kun kuluttaja peruuttaa sopimuksen 6 a tai 7 luvun uusien säännösten mukaisesti. Ehdotetun momentin vuoksi tarpeettomina kumotaan voimassa

olevan 6 luvun 22 §:n 1 momentti ja 10 luvun 11 §:n 2 momentti.

Ehdotetun 2 momentin mukaan postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen seitsemäntenä päivänä sen lähettämistä ja sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty, jos muuta selvitystä ilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei esitetä. Uutta on, että säännöstä sovelletaan myös 6 a ja 7 luvun säännösten mukaisesti lähetettyihin peruuttamisilmoituksiin. Voimassa olevaan 6 luvun 22 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös kumotaan päällekkäisenä.

Pykälän 1 ja 2 momentin säännökset koskevat ehdotetun 3 momentin mukaan myös kotimyyntiasiakirjaa, vahvistusta, sopimusehtoja ja muita asiakirjoja, jotka elinkeinonharjoittaja on kuluttajansuojalain mukaisesti lähettänyt kuluttajalle. Voimassa olevan lain 6 luvun 22 §:n 1 momentti, jonka mukaan riski elinkeinonharjoittajan lähettämän kotimyyntiasiakirjan tai vahvistuksen perilletoista on kuluttajalla, kumotaan päällekkäisenä.

1 e §. *Määräajan laskeminen.* Pykälä sisältää määräaikojen laskemista koskevan säännöksen, jota sovelletaan aina, kun jokin toimi on kuluttajansuojalain mukaan tehtävä määräajassa. Määräaika laskettaessa ei pykälän mukaan oteta lukuun sitä päivää, jolloin sopimus tehtiin tai tehtiin muu toimi, josta määräaika alkaa kulua. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto taikka arkilauantai, määräajassa tehtävä toimi voidaan suorittaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Pykälän säännökset vastaavat tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sovellettavan säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) säännöksiä. Kuluttajansuojalaissa vastaavia säännöksiä on nykyisin peruuttamisajan laskemisen osalta 6 luvun 21 §:ssä ja 10 luvun 10 §:n 2 momentissa. Nämä säännökset kumotaan tarpeettomina.

1.2. Vakuutusopimuslaki

5 §. *Tiedot ennen sopimuksen päättämistä.* Ehdotetun 3 momentin mukaan vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on pykälän 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi annet-

tava kuluttajansuojalain 6 a luvussa tarkoitettuja ennakkotietoja. Annettavien tietojen tarkempaa sisältöä selvitetään 1. lakiehdotuksen 6 a luvun 5—10 §:n perusteluissa.

Vakuutusopimuslain säännöksiä sovelletaan myös eräisiin lakisääteisiin vakuutuksiin, jollei lakisääteisiä vakuutuksia koskevissa erityissääöksissä toisin säädetä. Lakisääteisistä vakuutuksista kuluttajille tarjotaan liikennevakuutuksia. Ehdotettu momentti merkitsee siis, että kuluttajansuojalakiin lisättäväksi ehdotettuja säännöksiä ennen sopimuksen tekemistä annettavista tiedoista sovelletaan myös liikennevakuutusten etämyyntiin kuluttajalle. Vapaaehtoisten vakuutusten osalta momentilla on vain informatiivinen merkitys, sillä vapaaehtoiset vakuutukset kuuluvat kuluttajansuojalakiin lisättäväksi ehdotetun 6 a luvun soveltamisalaan.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevaa 3 momenttia.

6 §. *Eräiden asiakirjojen antaminen.* Pykälän 1 momenttiin lisätään vakuutusten etämyyntiä koskeva erityissäännös. Voimassa olevan 1 momentin mukaan vakuutuksenottajalle on toimitettava viipymättä vakuutusopimuksen päättämisen jälkeen asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö (*vakuutuskirja*), sekä vakuutusehdot. Ehdotetun erityissäännöksen mukaan vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle sovelletaan, mitä sopimusehtojen ja ennakkotietojen toimittamisesta säädetään kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä. Lähtökohtana on siis, että vakuutusten etämyynnissä sopimusehdot ja ennakkotiedot on toimitettava kuluttajalle pysyvällä tavalla jo ennen sopimuksen päättämistä. Jos sopimus kuitenkin tehdään vakuutuksenottajana olevan kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että tietojen ja sopimusehtojen toimittaminen pysyvällä tavalla ei ole teknisesti mahdollista ennen sopimuksen tekemistä, voidaan tiedot ja ehdot toimittaa tällä tavalla sopimuksen tekemisen jälkeen. Erityissäännös koskee sekä lakisääteisten että vapaaehtoisten vakuutusten etämyyntiä kuluttajalle.

12 §. *Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus.* Pykälään lisätään säännös, jonka mukaan vakuutuksenottajalla ei ole oikeutta irtisanoa vakuutusopimusta, jos vakuutusopimuksen sovittu voimassaoloaika on lyhy-

empi kuin 30 päivää. Säännös perustuu direktiivin 6 artiklan 2 kohdan b alakohtaan. Säännös tulee sovellettavaksi lähinnä yhtä matkaa varten otettavissa matkustaja- ja matkatavaravakuutuksissa. Direktiivistä poiketen säännös koskee sekä etäviestimen avulla että muulla tavoin tehtyjä vakuutus sopimuksia. Säännös koskee kaikkia vakuutuksenottajia eikä vain kuluttajia.

13 a §. *Vakuutuksenottajan oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus.* Pykälän 1 momentissa säädetään vakuutuksenottajan oikeudesta peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus. Peruuttamis-oikeus koskee sekä etämyyntiä että muulla tavalla myytyjä eläkevakuutuksia ja säästöhenkivakuutuksia. Säännöksellä pannaan täytäntöön henkivakuutusdirektiivin 35 artiklan 1 kohta ja rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan direktiivin 6 artiklan 1 kohta.

Peruuttamisaika on 30 päivää. Peruuttamisaika alkaa siitä päivästä, jona vakuutuksenottaja on saanut tiedon vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä, tai siitä myöhemmästä ajankohdasta, jona vakuutuksenottaja on saanut 6 §:ssä tarkoitetut asiakirjat eli vakuutuskirjan ja vakuutusehdot. Jos kysymys on vakuutusten etämyynnistä, peruuttamisaika alkaa kulua vasta, kun kuluttaja on saanut kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä tarkoitetut ennakkotiedot ja sopimusehdot pysyvällä tavalla.

Momentin mukaan peruuttaminen on tehtävä kirjallisesti. Kirjallinen muoto on katsottu tarpeelliseksi, koska on tärkeää, että peruuttamisen ajankohta voidaan osoittaa täsmällisesti erityisesti sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa, joissa palautettavan vakuutusmaksun määrä riippuu 2 momentin mukaan siitä, mikä sijoituskohteen arvo on peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä. Myös vakuutuksen irtisanominen on 12 §:n mukaan tehtävä kirjallisesti.

Pykälän 2 momentissa säädetään peruuttamisen vaikutuksista. Lähtökohtana on, että vakuutuksenantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava vakuutuksenottajan vakuutus sopimuksen perusteella suorittamat maksut kokonaisuudessaan. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen maksuista vakuutuksenantaja saa kuitenkin vähentää mää-

rän, joka vastaa sijoituskohteen mahdollista arvon alenemista peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä. Vakuutuksenottaja kantaa siis momentin mukaan riskin siitä, että sijoituskohteen esimerkiksi sijoitusrahasto-osuuden arvo alenee peruuttamisaikana.

Postitse lähetetyn peruuttamisilmoituksen katsotaan momentin mukaan saapuneen vakuutuksenantajalle seitsemäntenä päivänä ilmoituksen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn ilmoituksen lähetyspäivänä, jos muuta selvitystä ilmoituksen saapumisajankohdasta ei voida esittää. Säännös vastaa 1. lakiehdotuksen 12 luvun 1 c §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädetään liitännäisvakuutuksen peruuttamisesta. Eläkevakuutuksiin ja säästöhenkivakuutuksiin liittyy yleensä kuoleman varalta otettu riskihenkivakuutus. Jos vakuutuksenottaja peruuttaa eläkevakuutus- tai säästöhenkivakuutus sopimuksen, tällainen liitännäisvakuutus peruuntuu ilman eri toimenpiteitä. Vakuutuksenantajalla on oikeus periä maksu vakuutuksenottajan liitännäisvakuutuksen mukaisesti saamasta vakuutusturvasta siten kuin 45 §:n 1 momentissa säädetään. Vakuutuksenantajalla on kyseisen momentin mukaan oikeus vakuutusmaksuun vain siltä ajalta, jonka sen vastuu on ollut voimassa. Muu osa suoritetusta vakuutusmaksusta on palautettava.

Pykälän 4 momentin mukaan vakuutuksenantajalla on oikeus vähentää palautettavasta vakuutusmaksusta sijoituskohteen arvonalennusta vastaava määrä vain, jos vähennysoikeudesta on ilmoitettu vakuutuksenottajalle ennen sopimuksen tekemistä. Samoin maksun periminen liitännäisvakuutuksen mukaisesta vakuutusturvasta edellyttää, että maksusta tai sen määräytymisperusteista on etukäteen ilmoitettu vakuutuksenottajalle.

1.3. Laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 2 momenttiin lisätään uusi 12 kohta, jonka mukaan lain säännökset koskevat myös rahoituspalveluiden etämyynnistä annettua direktiiviä. Toimivaltaisilla viranomaisilla — kuluttaja-asiamiehellä, Rahoitustarkastuksella ja Vakuutusvalvontavirastolla — on siis ehdotuksen

mukaan oikeus vaatia direktiivin vastaisen menettelyn kieltämistä toisessa ETA-valtiossa, jos toisesta ETA-valtiosta peräisin oleva toiminta loukkaa kuluttajien yleisiä etuja Suomessa. Vastaavasti toisen ETA-valtion viranomaisella tai muulla oikeutetulla yksiköllä on oikeus panna kieltomenettely vireille Suomessa, markkinaoikeudessa.

2. Voimaantulo

Direktiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin täytäntöönpanoaika päättyy 9 päivänä lokakuuta 2004. Tämän takia lakien olisi tultava voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Voimaantuloajankohdasta päätettäessä on kuitenkin otettava huomioon se, että rahoit-

tuspalvelujen tarjoajien on erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskevien uusien säännösten vuoksi uusittava tietojärjestelmiään ja markkinointiaineistoaan.

Ehdotettuja sopimussuhdetta koskevia säännöksiä sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Lain 7 luvun 3 §:n 2 momentin säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin aina, kun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön oikeuttavan tunnisteen käyttäminen on tapahtunut lain voimaantulon jälkeen. Säännöksiä sovellettaisiin siis silloinkin, kun tunnistetta koskeva sopimus on tehty ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki**kuluttajansuojalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 21 ja 22 § sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 21 ja 22 § laissa 1072/2000 sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti laissa 1162/1997,
muutetaan 1 luvun 2 a §, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti sekä 12 luvun 1 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 2 a § laissa 391/2002, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1072/2000 sekä 12 luvun 1 c § mainitussa laissa 1162/1997, sekä
lisätään 6 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1072/2000, uusi 2 momentti, lakiin uusi 6 a luku, 7 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 385/1986, uusi 2 momentti, 7 lukuun uusi 11 a ja b § ja 12 lukuun siitä lailla 741/2003 kumotun 1 e §:n tilalle uusi 1 e § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 a §

Tämän lain 3, 4 ja 6 a luvun säännökset sekä 6 luvun säännökset kotimyynnistä koskevat soveltuvin osin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille.

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

1 §

Soveltamisala

 Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden

etämyynnistä säädetään 6 a luvussa.

6 §

Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä

Tämän luvun säännöksiä etämyynnistä ei sovelleta:

- 1) kiinteän omaisuuden kauppaa tai muuta oikeutta kiinteään omaisuuteen koskevaan sopimukseen, vuokraoikeutta lukuun ottamatta;
- 2) 10 luvussa tarkoitettua aikaosuuasuntoa koskevaan sopimukseen;
- 3) jakeluautomaatin avulla tai automatisoidussa liiketilassa tehtävään sopimukseen;
- 4) maksullisen yleisöpuhelimien avulla teletoiminnan harjoittajan kanssa tehtävään sopimukseen;
- 5) huutokaupassa tehtävään sopimukseen, jos huutokauppaan voidaan osallistua muutenkin kuin etäviestimellä.

14 §

Tietojen vahvistaminen etämyynnissä

Edellä 13 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetut tiedot on vahvistettava kuluttajalle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa tiedot muuttumattomina. Vahvistuksessa on lisäksi oltava:

1) ohjeet ja tiedot 15 §:ssä tarkoitetun peruuttamisoikeuden käyttämistä varten sekä tieto siitä, ettei sopimusta 16 §:n 1 kohdan mukaan voi peruuttaa sen jälkeen, kun palveluksen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu;

2) elinkeinonharjoittajan sen toimipaikan maantieteellinen osoite, jonne kuluttaja voi toimittaa valituksensa;

3) tiedot takuusta sekä saatavilla olevista huolto- ja korjauspalveluista;

4) sopimuksen irtisanomisehdot, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai yhtä vuotta pidemmän ajan.

6 a luku

Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti

1 §

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään etämyynnistä silloin, kun elinkeinonharjoittaja tarjoaa kuluttajalle:

- 1) talletus- tai asiakastilejä;
- 2) maksujenvälityspalveluja;
- 3) luottoja tai niiden välitystä;
- 4) vakuutuksia tai niiden välitystä;
- 5) rahasto-osuuksia tai muita arvopapereita, joihin sovelletaan arvopaperimarkkinalakia (495/1989),
- 6) arvopaperinvälitystä tai muita sijoituspalveluja,
- 7) sijoitusneuvontaa; tai
- 8) muita rahoituspalveluja tai rahoitusvälineitä.

Mitä jäljempänä tässä luvussa säädetään rahoituspalveluista, koskee myös rahoitusvälineitä.

2 §

Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä tapauksissa

Jos elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen etäsopimus koskee samankaltaisten rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista, tämän luvun säännöksiä ei sovelleta sopimukseen perustuviin yksittäisiin palvelusuorituksiin.

Jos samat osapuolet sopivat toistuvasti samanlaisista rahoituspalveluista, tämän luvun 5—11 §:ää sovelletaan ainoastaan ensimmäiseen sopimukseen. Kuitenkin myös 5—11 §:ää sovelletaan, jos edeltävästä sopimuksesta on kulunut pidempi aika kuin yksi vuosi.

3 §

Pakottavuus

Sopimusehto, joka poikkeaa tämän luvun säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön.

4 §

Määritelmät

Etämyynnillä tarkoitetaan tässä luvussa rahoituspalvelun tarjoamista kuluttajalle elinkeinonharjoittajan järjestämän sellaisen etätarjontamenetelmän avulla, jossa sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltävään markkinointiin käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä.

Etätarjontamenetelmällä tarkoitetaan markkinointi- tai myyntitapaa, joka on järjestetty niin, että sen pääasiallisena tavoitteena voidaan katsoa olevan sopimusten tekeminen etäviestimen avulla.

Etäviestimellä tarkoitetaan puhelinta, postia, televisiota, tietoverkkoa tai muuta välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen te-

kemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä.

5 §

Tiedonantovelvollisuus ennen sopimuksen tekemistä

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään tiedonantovelvoitteista, kuluttajalle on annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä 6—9 §:ssä tarkoitettut tiedot elinkeinonharjoittajasta, tarjottavasta rahoituspalvelusta, etäsopimuksesta ja oikeussuojakeinoista. Tiedot on annettava käytettyyn etäviestimeen sopivalla tavalla, selkeästi, ymmärrettävästi ja niin, että tietojen kaupallinen tarkoitus käy selvästi ilmi.

6 §

Ennakkotiedot elinkeinonharjoittajasta

Elinkeinonharjoittajasta on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) nimi ja päätoimiala, maantieteellinen osoite sijoittautumisvaltiossa sekä asiakassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite;

2) mahdollinen sivukonttori tai muu edustaja kuluttajan asuinpaikkavaltiossa ja sivukonttorin tai edustajan sen toimipaikan maantieteellinen osoite, jossa asiakassuhteita hoidetaan;

3) elinkeinonharjoittajan lukuun toimivan välittäjän tai asiamiehen nimi, asiakassuhteita hoitavan toimipaikan maantieteellinen osoite sekä tieto toiminnan edustusluonteesta silloin, kun kuluttaja asioi välittäjän tai asiamiehen kanssa;

4) mihin kaupparekisteriin tai muuhun vastaavaan julkiseen rekisteriin elinkeinonharjoittaja mahdollisesti on merkitty sekä elinkeinonharjoittajan yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunnus kyseisessä rekisterissä;

5) asianomaisen valvontaviranomaisen yhteystiedot, jos toiminnan harjoittaminen edellyttää lupaa tai rekisteröintiä.

7 §

Ennakkotiedot rahoituspalvelusta

Rahoituspalvelusta on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista;

2) kuluttajalta perittävien maksujen, korvausten ja muiden kulujen yhteismäärä, mukaan lukien verot tai, jos täsmällistä määrää ei voida ilmoittaa, kulujen määräytymisperusteet;

3) huomautus mahdollisesta luovutusvoitoverosta, varainsiirtoverosta ja vastaavista rahoituspalvelun hankkimiseen liittyvistä veroista tai julkisista maksuista, joista elinkeinonharjoittaja tietää ja joita kuluttaja voi joutua suorittamaan 2 kohdassa tarkoitettujen elinkeinonharjoittajalle maksettavien kulujen lisäksi;

4) kulujen maksamista ja sopimuksen täyttämistä koskevat järjestelyt;

5) etäviestimen käyttämisestä syntyvät kulut, jos siitä veloitetaan perushintaa enemmän;

6) tarvittaessa huomautus siitä, että rahoituspalveluun saattaa liittyä riski sijoitettavien varojen menettämisestä tai muu erityinen riski, sekä siitä, että aikaisempi hinnan tai arvonkehitys ei ole tae tulevasta kehityksestä;

7) annettujen tietojen voimassaoloaikaa koskevat mahdolliset rajoitukset.

8 §

Ennakkotiedot etäsopimuksesta

Etäsopimuksesta on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) tieto peruuttamisoikeudesta tai siitä, että sitä ei lain mukaan ole;

2) peruuttamisaika, sen korvauksen määrä, joka kuluttajalta voidaan peruuttamisen johdosta vaatia, taikka korvauksen määräytymisperusteet, jos korvauksen täsmällistä määrää ei voida ilmoittaa, sekä peruuttamisoikeuden käyttämisestä koskevat muut ehdot ja ohjeet;

3) sopimuksen vähimmäiskesto, jos sopimus koskee rahoituspalvelujen jatkuvaa tai toistuvaa suorittamista;

4) mahdollinen oikeus irtisanoa tai purkaa sopimus taikka täyttää sopimus ennenaikaisesti lain tai sopimusehdon perusteella ja näiden toimenpiteiden seuraamukset;

5) minkä valtion lainsäädännön mukaisesti ennakkotiedot on annettu;

6) mahdolliset sopimusehdot sopimukseen sovellettavasta laista ja toimivaltaisesta tuomioistuimesta;

7) millä kielellä tai kielillä kuluttaja voi saada ennakkotiedot ja sopimusehdot 11 §:ssä säädetyllä tavalla ja mitä kieltä tai kieliä elinkeinonharjoittaja sitoutuu käyttämään sopimussuhteen aikana.

9 §

Ennakkotiedot oikeussuojakeinoista

Oikeussuojakeinoista on annettava ainakin seuraavat tiedot:

1) onko kuluttajan käytettävissä tuomioistuimen ulkopuolisia oikeussuojamenettelyjä ja jos on, miten kuluttaja voi käyttää niitä;

2) sellaiset kuluttajia suojaavat vakuusrahastot tai muut korvausjärjestelyt, jotka eivät perustu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön.

10 §

Ennakkotiedot puhelinmyynnissä

Puhelinmyynnissä kuluttajalle on heti keskustelun alussa ilmoitettava elinkeinonharjoittajan nimi, kuluttajan kanssa keskustelevan henkilön nimi sekä puhelun kaupallinen tarkoitus.

Elinkeinonharjoittajan ei tarvitse puhelimitse antaa kaikkia 6—9 §:ssä mainittuja tietoja, jos kuluttaja siihen nimenomaisesti suostuu. Kuluttajalle on tällöin ilmoitettava, että hän saa halutessaan lisätietoja sekä mainittava, millaisista lisätiedoista on kyse. Seuraavat tiedot on kuitenkin aina annettava:

1) kuluttajan kanssa keskustelevan henkilön suhde elinkeinonharjoittajaan, kuten onko hän elinkeinonharjoittajan palveluksessa vai tämän lukuun toimiva asiamies, muu edustaja tai välittäjä;

2) kuvaus rahoituspalvelun pääominaisuuksista;

3) rahoituspalvelun suorittamisesta kuluttajalta perittävien maksujen, korvausten ja muiden kulujen yhteismäärä, mukaan lukien verot tai, jos täsmällistä määrää ei voida ilmoittaa, kulujen määräytymisperusteet;

4) huomautus mahdollisesta luovutusvoitoverosta, varainsiirtoverosta ja vastaavista rahoituspalvelun hankkimiseen liittyvistä veroista tai julkisista maksuista, joista elinkeinonharjoittaja tietää ja joita kuluttaja voi joutua suorittamaan 3 kohdassa tarkoitettujen elinkeinonharjoittajalle maksettavien kulujen lisäksi;

5) tieto peruuttamisoikeudesta tai siitä, että sitä ei lain mukaan ole;

6) peruuttamisaika, sen korvauksen määrä, joka kuluttajalta voidaan peruuttamisen johdosta vaatia, taikka korvauksen määräytymisperusteet, jos korvauksen täsmällistä määrää ei voida ilmoittaa, ja peruuttamisoikeuden käyttämisestä koskevat muut ehdot ja ohjeet.

11 §

Ennakkotietojen ja sopimusehtojen toimittaminen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla

Ennakkotiedot ja sopimusehdot on hyvissä ajoissa ennen sopimuksen tekemistä toimitettava kuluttajalle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Sama koskee tietoja, jotka elinkeinonharjoittajan on muun lainsäädännön mukaisesti annettava kuluttajalle ennen rahoituspalvelua koskevan sopimuksen tekemistä.

Jos sopimus tehdään kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintä käyttäen, että tietoja ja sopimusehtoja ei voida antaa 1 momentissa tarkoitettulla pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä, tiedot ja sopimusehdot on annettava pysyvällä tavalla viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen.

Kuluttajalla on sopimussuhteen aikana oikeus pyynnöstä saada sopimusehdot paperilla.

12 §

Peruuttamisoikeus

Kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus ilmoittamalla siitä elinkeinonharjoittajalle 14 päivän kuluessa sopimuksen tekemisestä tai siitä myöhemmästä ajankohdasta, jona kuluttaja on saanut ennakkotiedot ja sopimusehdot pysyvällä tavalla.

Mitä 1 momentissa ja 14—16 §:ssä säädetään sopimuksen peruuttamisesta, ei sovelleta kulutusluottoihin eikä vakuutuksiin. Kuluttajan oikeudesta peruuttaa kulutusluottosopimus ja maksaa kulutusluotto ennenaikaisesti säädetään 7 luvussa. Vakuutuksenottajan oikeudesta peruuttaa ja irtisanoa vakuutus sopimus säädetään vakuutus sopimus laissa (543/1994).

13 §

Liitännäissopimuksen peruuntuminen

Rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen liittyvä muu etäsopimus peruuntuu ilman eri toimenpiteitä kuluttajan peruuttaessa pääsopimuksen, jos sama elinkeinonharjoittaja tarjoaa myös liitännäispalvelun. Liitännäissopimus peruuntuu myös, jos kolmas tarjoaa liitännäispalvelun pääsopimuksen tehneen elinkeinonharjoittajan ja kolmannen välisen sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella.

Muuhun sopimukseen liittyvän luottosopimuksen peruuntumisesta säädetään 6 luvun 24 §:ssä ja 10 luvun 12 §:ssä.

14 §

Peruuttamisoikeutta koskevat rajoitukset

Kuluttajalla ei ole 12 §:ssä säädettyä peruuttamisoikeutta, jos:

1) rahoituspalvelun tai siihen liittyvän rahoitusvälineen hinta tai arvo riippuu sellaisista muutoksista rahoitusmarkkinoilla, joihin elinkeinonharjoittaja ei voi vaikuttaa; tai

2) sopijapuolet ovat jo täyttäneet sopimusvelvoitteensa kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä.

15 §

Korvaus ennen peruuttamista suoritettusta palvelusta

Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen, häneltä saa vaatia korvauksen vain sellaisesta palvelusta, jonka elinkeinonharjoittaja on sopimuksen mukaisesti tosiasiallisesti suorittanut ennen peruuttamista. Korvaus ei saa ylittää määrää, joka saadaan vertaamalla suoritettua palvelua sopimuksessa tarkoitettuihin palveluihin kokonaisuudessaan.

Jos elinkeinonharjoittaja ei ole ilmoittanut korvausta tai sen määräytymisperusteita ennakolta tai jos hän on aloittanut sopimuksen täyttämisen ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä, kuluttajan ei tarvitse korvata suoritettua palvelua.

16 §

Suoritusten palauttaminen

Kuluttajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen lähettämisestä palautettava elinkeinonharjoittajalle kaikki sopimuksen perusteella saamansa maksut ja muu omaisuus uhalla, että peruuttaminen muutoin raukeaa. Kuluttaja saa kuitenkin pidättäytyä täyttämästä omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes elinkeinonharjoittaja täyttää oman vastaavan velvollisuutensa.

Elinkeinonharjoittajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalle kaikki sopimuksen perusteella saamansa suoritukset. Palautettavista suorituksista voidaan vähentää korvaus, joka elinkeinonharjoittajalla on 15 §:n mukaan oikeus periä kuluttajalta ennen sopimuksen peruuttamista suoritettua palvelusta.

17 §

Lakiviittauksia koskeva rajoitus

Lakiviittauksella, jonka perusteella sopimukseen sovelletaan Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lakia, ei voida syrjäyttää Euroopan talousalueeseen kuuluvassa

valtiossa voimassa olevia, lakiviittauksen puuttuessa sovellettavia säännöksiä rahoituspalvelujen etämyynnistä, jos niissä suojataan kuluttajaa tehokkaammin kuin lakiviittauksen perusteella sovellettavassa laissa.

18 §

Kuluttajan oikeus vaihtaa käytettävää etäviestintä

Kuluttajalla on oikeus sopimussuhteen aikana käyttää muutakin etäviestintä kuin mitä hän käytti sopimusta tehtäessä, jos muun viestimen käyttäminen ei ole ristiriidassa sopimuksen tai rahoituspalvelun luonteen kanssa.

7 luku

Kulutusluotot

3 §

Tililuoton käyttöön oikeuttavaan tunnisteseen rinnastetaan 19 §:n säännöksiä sovellettaessa tunniste, joka oikeuttaa tilin taikka muun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön. Luotonantajaa koskevia säännöksiä sovelletaan tällöin elinkeinonharjoittajaan, joka on tehnyt kuluttajan kanssa tunnistetta koskevan sopimuksen.

11 a §

Etämyynnissä kuluttajalla on oikeus peruuttaa luottosopimus ilmoittamalla siitä luotonantajalle 14 päivän kuluessa sopimuksen tekemisestä tai siitä myöhäisemmästä ajankohdasta, jona kuluttaja on saanut 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot ja 10 §:ssä tarkoitettua kappaleen luottosopimuksesta pysyvällä tavalla.

Kuluttajalla ei ole kuitenkaan oikeutta peruuttaa luottosopimusta, jos sopijapuolet ovat jo täyttäneet sopimusvelvoitteensa kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä.

Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen, häneltä saa vaatia korvauksena luoton todellisen vuosikoron ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä. Korvausta ei voida kui-

tenkaan vaatia, jos luotonantaja ei ole ilmoittanut kuluttajalle ennakolta todellisen vuosikoron perimisestä tai jos luotonantaja on aloittanut sopimuksen täyttämisen ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

11 b §

Kuluttajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen lähettämisestä palautettava luotonantajalle luottosopimuksen nojalla saamansa varat uhalla, että peruuttaminen muutoin raukeaa. Kuluttaja saa kuitenkin pidättäytyä täyttämästä omaa palautusvelvollisuuttaan, kunnes luotonantaja täyttää oman vastaavan velvollisuutensa.

Luotonantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalle kaikki sopimuksen perusteella saamansa suoritukset. Palautettavista suorituksista voidaan kuitenkin vähentää 11 a §:n 3 momentin mukainen todellisen vuosikoron määrä.

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 c §

Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin ja asiakirjoihin

Jos tässä laissa tarkoitettu virheilmoitus taikka ilmoitus sopimuksen purkamisesta tai sen peruuttamisesta on tarkoituksenmukaisella tavalla lähetetty vastaanottajalle, lähettäjä saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyisi, vääristyisi tai ei tulisi perille.

Jos ilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei voida esittää muuta selvitystä, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen vastaanottajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään ilmoituksesta, koskee myös kotimyyntiasiakirjaa, vahvistusta, sopimusehtoja ja muita asiakirjoja, jotka elinkeinonharjoittaja on tämän lain mukaisesti lähettänyt kuluttajalle.

1 e §

Määräajan laskeminen

Tässä laissa säädettyä määräaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jona sopimus tai muu sellainen toimi tehtiin, josta määräaika alkaa kulua. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto taikka arkilauantai, määräajassa tehtävä toimi voidaan suorittaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen

jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 7 luvun 3 §:n 2 momenttia sovelletaan kuitenkin silloin, kun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön oikeuttavaa tunnistetta käytetään oikeudettomasti tämän lain voimaantulon jälkeen.

2.

Laki**vakuutusopimuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun vakuutusopimuslain (543/1994) 5 §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 12 § sekä lisätään 5 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

5 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Vakuutusten etämyynissä kuluttajalle on lisäksi annettava kuluttajansuojalain (38/1978) 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja vakuutuksenantajan on annettava vakuutuksen hakijalle ennen sopimuksen päättämistä.

6 §

Eräiden asiakirjojen antaminen

Vakuutusopimuksen päättämisen jälkeen vakuutuksenantajan on ilman aiheetonta viivytystä annettava vakuutuksenottajalle asia-

kirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö (*vakuutuskirja*), sekä vakuutusehdot. Vakuutusten etämyynissä kuluttajalle sovelletaan kuitenkin, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään.

12 §

Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana. Irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Muu irtisanominen on mitätön. Jos vakuutuksenottaja ei ole määrännyt vakuutuksen päättymisaikaa, vakuutus päättyy, kun irtisanomista koskeva ilmoitus on annettu tai lähetetty vakuutuksenantajalle. Irtisanomisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos vakuutusopimuksen sovittu voimassaoloaika

on lyhyempi kuin 30 päivää.

13 a §

*Vakuutuksenottajan oikeus peruuttaa eläke-
vakuutus tai säästöhenkivakuutus*

Vakuutuksenottajalla on oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus ilmoittamalla siitä vakuutuksenantajalle kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona vakuutuksenottaja on saanut tiedon vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä. Peruuttamisaika ei kuitenkaan ala kulua ennen kuin vakuutuksenottaja on saanut 6 §:ssä tarkoitetut asiakirjat tai vakuutusten etämyynnissä kuluttajansuojalain 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot ja sopimusehdot pysyvällä tavalla.

Vakuutuksenantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava vakuutuksenottajan vakuutussopimuksen perusteella suorittamat maksut. Jos vakuutuksen säästöosuus riippuu valitun sijoituskohteen arvonekehityksestä, vakuutuksenantaja saa kuitenkin vähentää palautettavista maksuista määrän, joka vastaa sijoituskohteen arvon alen-

tumista peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä. Jos muuta selvitystä peruuttamisilmoituksen saapumispäivästä ei voida esittää, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen vakuutuksenantajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn ilmoituksen päivänä, jona se lähetettiin.

Jos eläkevakuutukseen tai säästöhenkivakuutukseen liittyy muu vakuutus, liitännäisvakuutus peruuntuu vakuutuksenottajan peruuttaessa päävakuutuksen. Vakuutuksenantajan oikeudesta vaatia maksu vakuutuksenottajan ennen liitännäisvakuutuksen peruuttamista saamasta vakuutusturvasta on voimassa, mitä 45 §:n 1 momentissa säädetään.

Vakuutuksenantajalla on oikeus tehdä 2 momentissa tarkoitettu vähennys tai periä vakuutusmaksua 3 momentissa tarkoitetun vakuutuksen voimassaoloajalta vain, jos tästä on ilmoitettu vakuutuksenottajalle ennakolta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki**rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajat ylittävästä kieltomenettelystä 21 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain (1189/2000) 1 §:n 2 momentin 11 kohta sekä
lisätään 1 §:n 2 momenttiin uusi 12 kohta seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

 Edellä 1 momentissa tarkoitettuja direktiivejä ovat:

11) tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä") 2000/31/EY;

12) kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 2004

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

1.

Laki**kuluttajansuojalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 21 ja 22 § sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 21 ja 22 § laissa 1072/2000 sekä 10 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti laissa 1162/1997,
muutetaan 1 luvun 2 a §, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti sekä 12 luvun 1 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 2 a § laissa 391/2002, 6 luvun 6 § ja 14 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1072/2000 sekä 12 luvun 1 c § mainitussa laissa 1162/1997, sekä *lisätään* 6 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1072/2000, uusi 2 momentti, lakiin uusi 6 a luku, 7 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 385/1986, uusi 2 momentti, 7 lukuun uusi 11 a ja b § ja 12 lukuun siitä lailla 741/2003 kumotun 1 e §:n tilalle uusi 1 e § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

2 a §

2 a §

Tämän lain 3 ja 4 luvun säännökset sekä 6 luvun säännökset kotimyynnistä koskevat soveltuvin osin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille.

Tämän lain 3, 4 ja 6 a luvun säännökset sekä 6 luvun säännökset kotimyynnistä koskevat soveltuvin osin takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityistakaajien ja yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille.

Voimassa oleva laki

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

1 §

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään kulutushyödykkeiden kotimyyntistä ja etämyyntistä. Kotimyyntiä koskee, mitä 2, 3, 5, 8—12 ja 20—25 §:ssä säädetään. Etämyyntiä koskee, mitä 2, 4, 6, 7 ja 13—25 §:ssä säädetään.

6 §

Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä

Tämän luvun säännöksiä etämyyntistä ei sovelleta:

- 1) kiinteän omaisuuden kauppaa tai muuta oikeutta kiinteään omaisuuteen koskevaan sopimukseen, vuokraoikeutta lukuun ottamatta;
- 2) arvopaperimarkkina-*laisissa* tarkoitettua arvopaperia koskevaan sopimukseen;
- 3) talletusta, luottoa, vakuutusta tai muuta rahoituspalvelua koskevaan sopimukseen;
- 4) 10 luvussa tarkoitettua aikaosuu-*asun-*toa koskevaan sopimukseen;
- 5) jakeluautomaatin avulla tai automati-*soidussa* liiketilassa tehtävään sopimukseen;
- 6) maksullisen yleisöpuhelimien avulla te-*letoiminnan* harjoittajan kanssa tehtävään sopimukseen;
- 7) huutokaupassa tehtävään sopimukseen, jos huutokauppaan voidaan osallistua muu-*tenkin* kuin etäviestimellä.

14 §

Tietojen vahvistaminen etämyynnissä

Edellä 13 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettut tiedot on vahvistettava kuluttajalle kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tieto-*ja* ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että ne säilyvät kuluttajan saatavilla. Vahvistukses-

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

1 §

Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään kulutushyödykkeiden kotimyyntistä ja etämyyntistä. Kotimyyntiä koskee, mitä 2, 3, 5, 8—12 ja 20—25 §:ssä säädetään. Etämyyntiä koskee, mitä 2, 4, 6, 7 ja 13—25 §:ssä säädetään.

Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntistä säädetään 6 a luvussa.

6 §

Soveltamisalan rajoitukset etämyynnissä

Tämän luvun säännöksiä etämyyntistä ei sovelleta:

- 1) kiinteän omaisuuden kauppaa tai muuta oikeutta kiinteään omaisuuteen koskevaan sopimukseen, vuokraoikeutta lukuun ottamatta;
- 2) 10 luvussa tarkoitettua aikaosuu-*asun-*toa koskevaan sopimukseen;
- 3) jakeluautomaatin avulla tai automati-*soidussa* liiketilassa tehtävään sopimukseen;
- 4) maksullisen yleisöpuhelimien avulla te-*letoiminnan* harjoittajan kanssa tehtävään sopimukseen;
- 5) huutokaupassa tehtävään sopimukseen, jos huutokauppaan voidaan osallistua muu-*tenkin* kuin etäviestimellä.

14 §

Tietojen vahvistaminen etämyynnissä

Edellä 13 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettut tiedot on vahvistettava kuluttajalle *henkilökohtaisesti*, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että *kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa* tiedot muuttumattomina. Vahvistuk-

sa on lisäksi oltava:

1) ohjeet ja tiedot 15 §:ssä tarkoitetun peruuttamisoikeuden käyttämistä varten sekä tieto siitä, ettei sopimusta 16 §:n 1 kohdan mukaan voi peruuttaa sen jälkeen, kun palveluksen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu;

2) elinkeinonharjoittajan sen toimipaikan käyntiosoite, jonne kuluttaja voi toimittaa valituksensa;

3) tiedot takuusta sekä saatavilla olevista huolto- ja korjauspalveluista;

4) sopimuksen irtisanomisehdot, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai yhtä vuotta pidemmän ajan.

sessä on lisäksi oltava:

1) ohjeet ja tiedot 15 §:ssä tarkoitetun peruuttamisoikeuden käyttämistä varten sekä tieto siitä, ettei sopimusta 16 §:n 1 kohdan mukaan voi peruuttaa sen jälkeen, kun palveluksen suorittaminen on kuluttajan suostumuksella aloitettu;

2) elinkeinonharjoittajan sen toimipaikan *maantieteellinen* osoite, jonne kuluttaja voi toimittaa valituksensa;

3) tiedot takuusta sekä saatavilla olevista huolto- ja korjauspalveluista;

4) sopimuksen irtisanomisehdot, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai yhtä vuotta pidemmän ajan.

21 §

Peruuttamisajan laskeminen

Peruuttamisaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jona kotimyyntiasiakirja tai vahvistus annettiin, sopimus tehtiin, taikka tavara otettiin vastaan. Jos peruuttamisajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto taikka arkilauantai, sopimuksen saa peruuttaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

(kumotaan)

22 §

Eräiden ilmoitusten antaminen tai lähettäminen

Jos peruuttamisilmoitus on tarkoituksenmukaisella tavalla annettu tai lähetetty kotimyyntiosastossa ennen 9 §:ssä ja etämyyntiosastossa ennen 15 §:ssä säädetyn ajan päättymistä, kuluttaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyi, vääristyi tai ei tulisi perille. Elinkeinonharjoittaja saa vastaavasti vedota antamaansa tai lähettämäänsä kotimyyntiasiakirjaan ja vahvistukseen.

(kumotaan)

Jos peruuttamisilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei voida esittää muuta selvitystä, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen elinkeinonharjoittajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty.

6 a luku

Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti

(ei rinnakkaistekstiä)

7 luku

Kulutusluotot

7 luku

Kulutusluotot

(ei rinnakkaistekstiä)

10 luku

Aikaosuuksasuntojen markkinointi ja kauppa

10 §

Ostajan oikeus peruuttaa kauppa

Peruuttamisaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jona sopimus allekirjoitettiin. Jos peruuttamisajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, kaupan saa peruuttaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

(kumotaan)

11 §

Peruuttamisilmoitus

Jos peruuttamisilmoitus on tarkoituksenmukaisella tavalla annettu tai lähetetty ennen 10 §:ssä säädetyn ajan päättymistä, ostaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyisi, vääristyisi tai ei tulisi perille.

(kumotaan)

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 c §

Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin

Jos tässä laissa tarkoitettu virheilmoitus, joka kuluttajan on annettava elinkeinonharjoittajalle, on tarkoituksenmukaisella tavalla lähetetty, kuluttaja saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyisi, vääristyisi tai ei tulisi perille. *Sama koskee kuluttajan tai elinkeinonharjoittajan antamaa ilmoitusta sopimuksen purkamisesta.*

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 c §

Oikeus vedota eräisiin ilmoituksiin ja asiakirjoihin

Jos tässä laissa tarkoitettu virheilmoitus *taikka ilmoitus sopimuksen purkamisesta tai sen peruuttamisesta* on tarkoituksenmukaisella tavalla lähetetty *vastaanottajalle, lähettäjä* saa vedota ilmoitukseen, vaikka se myöhästyisi, vääristyisi tai ei tulisi perille.

Jos ilmoituksen saapumisen ajankohdasta ei voida esittää muuta selvitystä, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen vastaanottajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn päivänä, jona ilmoitus on lähetetty.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään ilmoituksesta, koskee myös kotimyyntiasiakirjaa, vahvistusta, sopimusehtoja ja muita asiakirjoja, jotka elinkeinonharjoittaja on tämän lain mukaisesti lähettänyt kuluttajalle.

1 e §

Määräajan laskeminen

Tässä laissa säädettyä määräaika laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jona sopimus tai muu sellainen toimi tehtiin, josta määräaika alkaa kulua. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto taikka arkilauantai, määräajassa tehtävä toimi voidaan suorittaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 7 luvun 3 §:n 2 momenttia sovelletaan kuitenkin silloin, kun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön oikeuttavaa tunnis-

Voimassa oleva laki

HE 122/2004 vp
Ehdotus

47

*tetta käytetään oikeudettomasti tämän lain
voimaantulon jälkeen.*

2.

Laki**vakuutusopimuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun vakuutusopimuslain (543/1994) 5 §:n
 3 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 12 § sekä
lisätään 5 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja vakuutusenantajan on annettava vakuutuksen hakijalle ennen sopimuksen päättämistä.

6 §

Eräiden asiakirjojen antaminen

Vakuutusopimuksen päättämisen jälkeen vakuutusenantajan on ilman aiheutonta viivytystä annettava vakuutusentottajalle asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö (*vakuutuskirja*), sekä vakuutus ehdot.

Ehdotus

5 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle on lisäksi annettava kuluttajansuojalain (38/1978) 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja vakuutusenantajan on annettava vakuutuksen hakijalle ennen sopimuksen päättämistä.

6 §

Eräiden asiakirjojen antaminen

Vakuutusopimuksen päättämisen jälkeen vakuutusenantajan on ilman aiheutonta viivytystä annettava vakuutusentottajalle asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö (*vakuutuskirja*), sekä vakuutus ehdot. *Vakuutusten etämyynnissä kuluttajalle sovelletaan kuitenkin, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään.*

12 §

Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana. Irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Muu irtisanominen on mitätön. Jos vakuutuksenottaja ei ole määrännyt vakuutuksen päättymisaikaa, vakuutus päättyy, kun irtisanomista koskeva ilmoitus on annettu tai lähetetty vakuutuksenantajalle.

12 §

Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana. Irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Muu irtisanominen on mitätön. Jos vakuutuksenottaja ei ole määrännyt vakuutuksen päättymisaikaa, vakuutus päättyy, kun irtisanomista koskeva ilmoitus on annettu tai lähetetty vakuutuksenantajalle. *Irtisanomisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos vakuutus sopimuksen sovittu voimassaoloaika on lyhyempi kuin 30 päivää.*

13 a §

Vakuutuksenottajan oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus

Vakuutuksenottajalla on oikeus peruuttaa eläkevakuutus tai säästöhenkivakuutus ilmoittamalla siitä vakuutuksenantajalle kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona vakuutuksenottaja on saanut tiedon vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä. Peruuttamisaika ei kuitenkaan ala kulua ennen kuin vakuutuksenottaja on saanut 6 §:ssä tarkoitetut asiakirjat tai vakuutusten etämyynnissä kuluttajansuojalain 6 a luvussa tarkoitetut ennakkotiedot ja sopimusehdot pysyvällä tavalla.

Vakuutuksenantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava vakuutuksenottajan vakuutus sopimuksen perusteella suorittamat maksut. Jos vakuutuksen säästöosuus riippuu valitun sijoituskohteen arvonkehityksestä, vakuutuksenantaja saa kuitenkin vähentää palautettavista maksuista määrän, joka vastaa sijoituskohteen arvon alentumista peruuttamisilmoituksen saapumispäivänä. Jos muuta selvitystä peruuttamisilmoituksen saapumispäivästä ei voida esittää, postitse lähetetyn ilmoituksen katsotaan saapuneen vakuutuksenantajalle seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä ja sähköisesti lähetetyn ilmoituksen päivänä,

jona se lähetettiin.

Jos eläkevakuutukseen tai säästöhenkivakuutukseen liittyy muu vakuutus, liitännäisvakuutus peruuntuu vakuutuksenottajan peruuttaessa päivävakuutuksen. Vakuutuksenantajan oikeudesta vaatia maksu vakuutuksenottajan ennen liitännäisvakuutuksen peruuntumista saamasta vakuutusturvasta on voimassa, mitä 45 §:n 1 momentissa säädetään.

Vakuutuksenantajalla on oikeus tehdä 2 momentissa tarkoitettu vähennys tai periä vakuutusmaksua 3 momentissa tarkoitettun vakuutuksen voimassaoloajalta vain, jos tästä on ilmoitettu vakuutuksenottajalle ennakolta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki**rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajat ylittävästä kieltomenettelystä 21 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain (1189/2000) 1 §:n 2 momentin 11 kohta sekä
lisätään 1 §:n 2 momenttiin uusi 12 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja direktiivejä ovat:

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja direktiivejä ovat:

11) tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä") 2000/31/EY.

11) tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä") 2000/31/EY;

12) kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivien 90/619/EY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .